

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

«Ο ρόλος των Αγροτικών Συνεταιρισμών και η συμβολή τους στις μέρες μας. Η περίπτωση του Αγροτικού Συνεταιρισμού Οροπεδίου Λασιθίου.»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΠΑΓΚΑΛΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ (Α.Μ. 14274)

ΠΛΑΤΗ ΕΙΡΗΝΗ (Α.Μ. 14302-15679)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΟΛΙΤΗΣ-ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2016

Πίνακας περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ	9
1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ	9
1.2 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ	11
1.3. ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ:	12
Α) Περιεχόμενο των σκοπών	12
Β) Οι τρόποι επίτευξης των σκοπών των συνεταιρισμών	13
Γ) Τα μέσα επίτευξης των σκοπών	13
Δ) Μηχανισμοί επίτευξης των στόχων των συνεταιρισμών	14
Ε) Προϋποθέσεις επίτευξης των σκοπών των συνεταιρισμών	14
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	15
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ-ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:	19
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	19
2.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	19
2.1.1. Έννοια και σκοποί της οικονομικής ανάπτυξης	19
2.1.2. Οι παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης	20
2.1.3. Παράγοντες που συμβάλλουν στην αγροτική ανάπτυξη	21
2.2. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	22
2.2.1. Η συμβολή των συνεταιρισμών στην αύξηση του εισοδήματος των αγροτών.	22
2.2.2. Η συμβολή των συνεταιρισμών στην απασχόληση των αγροτών.	25
2.2.3. Η συμβολή των συνεταιρισμών στην ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των αγροτών.	25
2.2.4. Προϋποθέσεις για την επιτυχημένη συμβολή των συνεταιρισμών στην αγροτική ανάπτυξη.	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:	27
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	27
3.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	27
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	28
ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	28
ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	29
3.2 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	30
3.2.1 Τμήμα Γεωργικών Εφοδίων – Ζωοτροφών.	30
3.2.2 Τυροκομείο	31
3.2.3 Οργανόγραμμα Τυροκομείου Α.Σ Οροπεδίου Λασιθίου	33
3.2.4 Τυροκομικά προϊόντα	35
3.2.5 Κτηνοτροφία και Τυροκομική Τέχνη στο Νομό Λασιθίου	39
Γνώσεις και Τεχνικές της Τυροκομικής Τέχνης	39
Τρόπος Τυροκόμησης:	40
Λέξεις & όροι της τυροκομίας:	41
Ζωικό Κεφάλαιο – Εγκεκριμένες Μονάδες Γάλακτος - Τυροκομικά Προϊόντα	43
Εγκεκριμένες Μονάδες Γάλακτος	44
3.2.6 Συσκευαστήριο πατάτας – νωπών κηπευτικών – οσπρίων	45
3.2.7 Ιστορικό Πατάτας	47
3.2.8 Η εισαγωγή και η ονομασία «ΠΑΤΑΤΑ»	49
3.2.9 Εισαγωγή της Πατάτας στο Λασιθί και από εκεί σε όλη την Κρήτη	51
3.2.10 Οι πρώτες ποικιλίες Πατάτας στο Λασιθί και ο αρχικός τρόπος καλλιέργειάς τους	51
3.2.11 Γιατί η λασιθιώτικη πατάτα είναι η καλύτερη	54
3.2.12 Πιστοποιημένες πατάτες σε όλη την Κρήτη από την ΕΑΣ Λασιθίου	55
3.2.13 Super Market	56
3.2.14 Υπηρεσίες αγροτών-κτηνοτρόφων	57
4 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ:	58
ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	58
ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ – ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ - ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ.	59
Α. Διευθυντικά στελέχη:	59
Β. Αριθμός εργαζομένων-Διαχείριση Προσωπικού:	60
Γ. Οργανόγραμμα Α.Σ. Οροπεδίου Λασιθίου:	61
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	62

5 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ:	63
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΚΑΝΕΙ ΧΡΗΣΗ Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ.	63
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	63
6 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	64
ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	64
Αγροτικά αιτήματα και προτάσεις από το Αγροτικό Σύλλογο Οροπεδίου Λασιθίου	64
Αγροτικά αιτήματα και προτάσεις από την ΕΑΣ Οροπεδίου Λασιθίου	66
Η τυποποίηση και η βιολογική καλλιέργεια θα δώσουν μέλλον και προοπτική στο Λασίθι	68
Το Λασίθι ιδανικό για τη βιολογική καλλιέργεια της πατάτας	69
Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της βιολογικής καλλιέργειας	70
Άρχισε ήδη να καλλιεργείται στο Λασίθι η βιολογική πατάτα	71
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:	75
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:	77
ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ:	79

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η πτυχιακή αυτή εργασία αποτελεί την κορύφωση των σπουδών μας στο Τ.Ε.Ι Μεσολογγίου, τμήμα Διοίκησης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και Οργανώσεων. Ο λόγος για τον οποίο έγινε αυτή η έρευνα είναι για να παρουσιαστεί με τον καλύτερο τρόπο ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Οροπεδίου Λασιθίου, το λειτουργικό της ίδρυσης αυτής, ο τρόπος οργάνωσης και διοίκησης της αλλά και ο ρόλος του Συνεταιρισμού στην ανάπτυξη της περιοχής και οι προοπτικές της για περαιτέρω ανάπτυξη.

Ο νομός Λασιθίου φημίζεται όχι μόνο για τους αρχαιολογικούς χώρους και τον τουρισμό του αλλά και για την αγροτική οικονομία του, για τα προϊόντα που παράγει, όπως οπωροκηπευτικά, όσπρια, πατάτες αλλά και κτηνοτροφικά προϊόντα. Έτσι λοιπόν, δημιουργήθηκε ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Οροπεδίου Λασιθίου, ένας Συνεταιρισμός με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη των αγροτικών προϊόντων και την πώληση τους τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στο εξωτερικό.

Στο πρώτο κεφάλαιο δίνεται μια γενική εικόνα για τους Συνεταιρισμούς, η έννοια, τα χαρακτηριστικά, ο σκοπός και τα πλεονεκτήματα-μειονεκτήματα των συνεταιρισμών. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται η ανάπτυξη των συνεταιρισμών (αγροτική και οικονομική). Στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Οροπεδίου Λασιθίου (παρουσίαση - δραστηριότητες). Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται η εταιρική φιλοσοφία, τα οικονομικά στοιχεία κλπ, στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα επενδυτικά προγράμματα που έχει κάνει χρήση ο Συνεταιρισμός Οροπεδίου Λασιθίου και τέλος στο έκτο κεφάλαιο αναφέρεται το μέλλον της γεωργίας του Αγροτικού Συνεταιρισμού Οροπεδίου Λασιθίου, τα αιτήματα των

αγροτών και οι προτάσεις από το Αγροτικό Σύλλογο Οροπεδίου Λασιθίου και από την ΕΑΣ Οροπεδίου Λασιθίου.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον καθηγητή Κύριο Πολίτη –Στεργίου Ευάγγελο για την εμπιστοσύνη που μας έδειξε, και την υπομονή που έκανε κατά την διάρκεια υλοποίησης της πτυχιακής εργασίας μας. Όπως επίσης και για την πολύ καλή συνεργασία που είχαμε καθ' όλη αυτή την διάρκεια.

Θα θέλαμε επίσης, να ευχαριστήσουμε τον διευθυντή του Αγροτικού Συνεταιρισμού Οροπεδίου Λασιθίου κύριο Μουδάτσο Θεόδωρο για όλες τις πληροφορίες που με τα χαράς μας έδωσε. Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστούμε και να αφιερώσουμε την πτυχιακή μας εργασία στους γονείς μας, που με υπομονή, αγάπη και στερήσεις μας στήριξαν στις σπουδές μας, φροντίζοντας για το καλύτερο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

"Είναι καιρός να συνειδητοποιήσει ο καθένας μας πως η Ευρώπη δεν διοικείται μόνο από ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, αλλά επίσης από εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές- και από την κοινωνία των πολιτών".

Romano Prodi, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Είναι αναμφισβήτητο ότι η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας μετέτρεψε τη γη σε ένα «παγκόσμιο χωριό». Αποτέλεσμα αυτού είναι να καθίσταται ευκολότερη η περιγραφή των χαρακτηριστικών της παγκόσμιας κοινωνίας και η εκτίμηση ότι στη νέα εποχή έχουν δημιουργηθεί σύνθετα προβλήματα των οποίων η επίλυση και η αντιμετώπιση απαιτεί τη συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Οροπεδίου Λασιθίου ιδρύθηκε και λειτουργεί από το 1966, με περιοχή δραστηριοποίησης του το οροπέδιο Λασιθίου. Αποτελεί το νέο σχήμα που δημιουργήθηκε μετά την συγχώνευση της πρώην Έ.Α.Σ. Επ. Λασιθίου με τους Πρωτοβάθμιους Συνεταιρισμούς μέλη της.

Οι σημαντικότεροι τομείς του αλλά και γενικότερα της περιοχής, είναι η Γεωργία και η Κτηνοτροφία. Στις δραστηριότητες του λειτουργούν, μια πρότυπη τυροκομική μονάδα στο Καμινάκι Οροπεδίου Λασιθίου και μια μονάδα συσκευασίας και τυποποίησης πατάτας, κηπευτικών και οσπρίων στο Τζερμιάδω Οροπεδίου Λασιθίου. Παράλληλα υποστηρίζονται τμήματα φυτοπροστατευτικής για τους αγρότες και κτηνιατρικής υποστήριξης για τους κτηνοτρόφους, μέλη του.

Σήμερα ο Συνεταιρισμός απαρτίζεται από 372 φυσικά μέλη, με ενεργά τα 241. Τα μέλη του, τροφοδοτούνται τα εφόδια που απαιτούνται για να παράγουν τα προϊόντα

τους τα οποία διακινούνται μέσω του Συνεταιρισμού (με ή χωρίς επεξεργασία). Ακολουθείται ένα ετήσιο πρόγραμμα δομής καλλιέργειας ή ζωικής εκμετάλλευσης, στο οποίο ανά περιόδους επανεξετάζεται για τυχόν αποκλίσεις του. Τα τελικά προϊόντα αγροτικά ή κτηνοτροφικά, είτε προαγοράζονται είτε τιμολογούνται περιοδικά ανάλογα με τις απαιτήσεις τις αγοράς. Οι τελικές αποφάσεις για τον τρόπο που θα ακολουθηθεί κάθε φορά παίρνονται από κοινού με τα μέλη και τη Διοίκηση του Α.Σ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Πολλοί και διαφορετικοί ορισμοί έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς από διάφορους επιστήμονες για την έννοια του συνεταιρισμού, που η διαφοροποίηση τους βασικά οφείλεται στο γεγονός ότι ο καθένας από αυτούς δίνει έμφαση σε διαφορετικά χαρακτηριστικά ή σκοπούς του συνεταιρισμού.

Ο νόμος 602/1915 «Περί Συνεταιρισμών» ορίζει ότι:

«ο συνεταιρισμός είναι εταιρία η οποία έχει κεφάλαιο μεταβλητό, αποτελείται από συνεταίρους των οποίων ο αριθμός είναι επίσης μεταβλητός και επιδιώκει με την συνεργασία των συνεταίρων την προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας καθενός από αυτούς».

Ο Θεόδωρος Τζωρτζάκης, γνωστός Έλληνας Συνεταιριστής, δίνει τον εξής ορισμό:

« Ο συνεταιρισμός είναι όργανο αυτοβοήθειας ασθενών οικονομικά προσώπων, δημιουργούμενος με την ένωση των μικρών κατά μέρος δυνάμεων σε μια μεγάλη ομοειδή δύναμη, που τίθεται στην διάθεση του καθενός για την καλύτερη άσκηση της επαγγελματικής και οικιακής του οικονομίας».¹

Ο Καθηγητής Δ. Καλιτσουνάκης ορίζει το συνεταιρισμό ως εξής:

« Ο συνεταιρισμός είναι ελεύθερη και ισότιμη τοπική προσωπική ένωση ασθενών οικονομικά ατόμων, προς αυτοβοήθεια με την από κοινού διεξαγωγή επιχειρήσεως, από την οποία ωφελούνται ανάλογα με την συναλλαγή τους μ' αυτήν».²

Ο Καθηγητής Διον. Μαυρόγιαννης, ορίζει ότι:

¹ Θεόδωρος Τζωρτζάκης, «Η έννοια του Συνεταιρισμού», Χρίστος Καμενίδης (επιμελητής), «Συνεταιρισμοί (αρχές-οικονομική-πολιτική-ανάπτυξη-οργάνωση-νομοθεσία)», Αδελφών Κυριακίδη α.ε, δεύτερη έκδοση βελτιωμένη, σελ 14

² Δ. Καλιτσουνάκης, «Η έννοια του Συνεταιρισμού», Χρίστος Καμενίδης (επιμελητής), «Συνεταιρισμοί (αρχές-οικονομική-πολιτική-ανάπτυξη-οργάνωση-νομοθεσία)», Αδελφών Κυριακίδη α.ε, δεύτερη έκδοση βελτιωμένη, σελ 14

«Ο συνεταιρισμός είναι μια ελεύθερη ένωση προσώπων που ασκούν ομοειδή οικονομική επιχείρηση ή είναι της ίδιας κοινωνικής κατηγορίας (αγρότες, καταναλωτές, κ.α) και αποβλέπει στην προαγωγή της οικονομίας των μελών του, έχει δημοκρατικό χαρακτήρα και μορφωτική αποστολή για τα μέλη του». ³

Ο Marvin A. Schaars, Καθηγητής Αγροτικής Οικονομικής στο Πανεπιστήμιο του Wisconsin των Η.Π.Α δίνει τον εξής ορισμό:

« Ο συνεταιρισμός είναι μια επιχείρηση που αποκτάται και ελέγχεται εθελοντικά από τα μέλη του, και λειτουργεί από αυτούς και γι' αυτούς σε βάση μη κερδοσκοπική ή στο κόστος». ⁴

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση έδωσε τον εξής ορισμό για τον συνεταιρισμό στο Συνέδριο

του Μάντσεστερ το 1995:

Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων, που συγκροτείται εθελοντικά, για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους, δια μέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης».

Ο Νόμος 2810/2000 «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις» ορίζει ως εξής το συνεταιρισμό (εν προκειμένω τον αγροτικό):

« Αγροτική Συνεταιριστική Οργάνωση είναι αυτόνομη ένωση προσώπων, η οποία συγκροτείται εθελοντικά και επιδιώκει, με την αμοιβαία βοήθεια των μελών της , την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη και προαγωγή τους, μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης».

Προφανώς, ο ορισμός αυτός είναι απόλυτα εναρμονισμένος με τον ορισμό που έδωσε η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση, και ο οποίος ισχύει σε παγκόσμιο επίπεδο.

³ Διον Μαυρογιάννης, «Η έννοια του Συνεταιρισμού», Χρίστος Καμενίδης (επιμελητής), «Συνεταιρισμοί (αρχές-οικονομική-πολιτική-ανάπτυξη-οργάνωση-νομοθεσία)», Αδελφών Κυριακίδη α.ε, δεύτερη έκδοση βελτιωμένη, σελ 14

⁴ Schaars, Marvin,A., "Cooperatives: principles and practices", A1457, University of Wisconsin-Madison, USA, 1971, p.7

Είναι γεγονός πως όλοι σχεδόν οι ορισμοί του συνεταιρισμού δεν είναι πλήρεις και αυτό γιατί υπάρχουν τόσα πολλά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ή σκοποί του συνεταιρισμού, που αν τυχόν αναφερθούν θα καταστήσουν μακροσκελή τον ορισμό του και συνεπώς πρακτικά αχρησιμοποίητο.

Πάντως πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα πως ο συνεταιρισμός δεν είναι ούτε αμιγής οικονομική μονάδα, όπως π.χ. είναι οι κεφαλαιακές εταιρίες, ούτε είναι αμιγής κοινωνική οργάνωση, όπως είναι τα διάφορα κοινωνικά ιδρύματα. Αντίθετα, είναι ένας μικτός οικονομικοκοινωνικός θεσμός που αποβλέπει ταυτόχρονα στην βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και στην εξύψωση της κοινωνικής και πολιτιστικής θέσης των μελών του.

1.2 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Τα κυριότερα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τον συνεταιρισμό είναι τα εξής:

1. **Ο συνεταιρισμός είναι οικονομική οργάνωση**, δηλαδή μια επιχειρηματική μονάδα, γιατί πραγματοποιεί διάφορες οικονομικές δραστηριότητες, όπως π.χ. παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων, προμήθεια και διάθεση καταναλωτικών και βιομηχανικών αγαθών, πιστωτικές και ασφαλιστικές εργασίες, κ.λ.π. Δεν είναι ούτε συνδικαλιστικό σωματείο, μήτε κοινωνικό ίδρυμα.
2. **Ο συνεταιρισμός είναι ένωση προσώπων και όχι κεφαλαίων**, αφού η δημιουργία και η λειτουργία του στηρίζεται στα πρόσωπα και όχι στα κεφάλαια. Γι' αυτόν το λόγο, το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας είναι περιορισμένο, για να δοθεί η δυνατότητα περισσότερα άτομα να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού και έτσι να συγκεντρωθούν τα απαιτούμενα κεφάλαια και όχι να διατεθούν από ένα ή λίγα άτομα.
3. **Ο συνεταιρισμός συγκροτείται εθελοντικά**, δηλαδή εφόσον το θέλουν τα άτομα και όχι κάτω από οποιασδήποτε μορφής πίεση ή εξαναγκασμό.
4. **Ο συνεταιρισμός είναι μια δημοκρατικά διοικούμενη επιχείρηση και όχι καμία αυταρχική οργάνωση**, γιατί η διοίκηση του εκλέγεται και λειτουργεί με βάση τις αρχές της Δημοκρατίας, δηλαδή τους κανόνες της πλειοψηφίας.

5. **Οι σκοποί των συνεταιρισμών είναι ταυτόχρονα οικονομικοί, κοινωνικοί και πολιτιστικοί**, παρόλο ότι είναι οικονομικές οργανώσεις, δηλαδή επιχειρήσεις που επιτελούν μόνο οικονομικές δραστηριότητες.

1.3. ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ:

A) Περιεχόμενο των σκοπών

Ο βασικός σκοπός των συνεταιρισμών είναι η ευημερία των μελών τους, δηλαδή η **βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής θέσης τους** και αναλύεται στους εξής επιμέρους σκοπούς:

1. **Μεγιστοποίηση των ωφελειών**, με την επίτευξη υψηλότερων τιμών και μεγαλύτερων ποσοτήτων πώλησης των αγροτικών προϊόντων των παραγωγών-μελών του συνεταιρισμού και έτσι αυξάνονται τα εισοδήματά τους.
2. **Ελαχιστοποίηση των δαπανών** παραγωγής ή και προσφοράς υπηρεσιών των συνεταιρισμών προς τα μέλη τους, με τη μείωση του κόστους μεταποίησης και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων τους και την διάθεση γεωργικών εφοδίων σε χαμηλές τιμές. Έτσι, τα καθαρά εισοδήματα των μελών των συνεταιρισμών αυξάνονται.
3. **Προσφορά περισσότερων υπηρεσιών στα μέλη τους**, όπως π.χ. προμήθεια γεωργικών εφοδίων, παραγωγή, μεταποίηση και διάθεση αγροτικών προϊόντων, πιστωτικές και ασφαλιστικές εργασίες, κ.ά.
4. **Προσφορά καλύτερων υπηρεσιών στα μέλη τους**, όπως π.χ. αγορά από τους γεωργούς όλης της διαθέσιμης ποσότητας των προϊόντων τους, άμεση πληρωμή των γεωργών κατά την αγορά των προϊόντων τους, τιμολόγηση των προϊόντων βάσει της ποιότητας τους, κ.ά.
5. **Εξασφάλιση κοινωνικής δικαιοσύνης από τα μέλη τους**, αφού ό, τι ποιότητα προϊόντων παραδίδουν οι αγρότες στους συνεταιρισμούς πετυχαίνουν ανάλογη τιμή και ό, τι ποιότητα προϊόντων αγοράζουν οι καταναλωτές πληρώνουν αντίστοιχη τιμή.
6. **Διαφύλαξη της υγείας των καταναλωτών**, με την διάθεση σε αυτούς αγνών και ανόθευτων προϊόντων.

7. **Ανύψωση του μορφωτικού επιπέδου των μελών τους**, χάρη στην εκπαίδευσή τους με σεμινάρια, διαλέξεις, έκδοση περιοδικών και διάφορων εκλαϊκευμένων βιβλίων, τη συνεχή, πλήρη και αντικειμενική ενημέρωσή τους, κ.α.

B) Οι τρόποι επίτευξης των σκοπών των συνεταιρισμών

Οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να επιτευχθούν οι σκοποί των συνεταιρισμών είναι οι διάφορες δραστηριότητες που μπορούν να αναπτύξουν και οι οποίες αναγράφονται στα καταστατικά και τους νόμους των συνεταιρισμών. Ενδεικτικά εδώ αναφέρονται οι εξής:

1. **Η προμήθεια και διανομή γεωργικών εφοδίων στους αγρότες**, προκειμένου περί αγροτικών συνεταιρισμών, ή η προμήθεια και διάθεση καταναλωτικών αγαθών στους καταναλωτές, προκειμένου περί καταναλωτικών συνεταιρισμών.
2. **Η συλλογική παραγωγή αγροτικών προϊόντων**, πραγματοποιώντας από κοινού πολλές καλλιεργητικές φροντίδες, όπως π.χ. η καταπολέμηση φυτοπαθολογικών ασθενειών, κ.ά.
3. **Η μεταποίηση αγροτικών προϊόντων**, για να μπορέσουν να τα διαθέσουν ευκολότερα και καλύτερα και έτσι να πετύχουν υψηλότερα εισοδήματα στα μέλη τους.
4. **Η εμπορία αγροτικών προϊόντων**, που πρέπει να αποτελεί το κύριο έργο των συνεταιρισμών και το κλειδί της επίτευξης μεγαλύτερων εισοδημάτων στα μέλη τους.
5. **Η άσκηση πιστωτικών εργασιών**, για την έγκαιρη πραγματοποίηση των διάφορων παραγωγικών διαδικασιών που θα συμβάλλουν στη βελτίωση της κατάστασης των μελών τους.
6. **Η ασφάλιση κεφαλαίων και προϊόντων** για τη διασφάλιση βέβαιων εισοδημάτων στα μέλη τους.

Γ) Τα μέσα επίτευξης των σκοπών

Τα μέσα με τα οποία μπορούν να πραγματοποιηθούν οι διάφορες δραστηριότητες των συνεταιρισμών και να επιτευχθούν οι στόχοι τους είναι οι εξής:

1. Τα διαλογητήρια-συσκευαστήρια των προϊόντων όπου γίνεται η τυποποίηση και η συσκευασία τους.

2. Τα εργοστάσια μεταποίησης αγροτικών προϊόντων.
3. Οι αποθήκες-ψυγεία, όπου εναποθηκεύονται τα προϊόντα ως ότου προωθηθούν στην αγορά.
4. Τα μεταφορικά μέσα με τα οποία γίνεται η διακίνηση των προϊόντων από τους τόπους παραγωγής στα κέντρα κατανάλωσης.
5. Τα καταστήματα λιανοπώλησης καταναλωτικών και βιομηχανικών αγαθών, κ.λ.π.

Δ) Μηχανισμοί επίτευξης των στόχων των συνεταιρισμών

Οι βασικοί μηχανισμοί με τους οποίους μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι των συνεταιρισμών είναι οι εξής δύο, ανάλογα με την φύση της συνεταιριστικής δραστηριότητας:

1. **Η ισχυροποίηση της διαπραγματευτικής δύναμης του Συνεταιρισμού**, όταν η δραστηριότητα του περιορίζεται στο να διαπραγματευθεί με τρίτους τους όρους εμπορίου κατά τις συναλλαγές του. Έτσι, όσο μεγαλύτερη είναι η διαπραγματευτική δύναμη ενός συνεταιρισμού τόσο καλύτερες τιμές μπορεί να επιτύχει για τα προϊόντα που πουλά ή αγοράζει. Επομένως, μπορεί πιο αποτελεσματικά να αποτρέψει την εκμετάλλευση των μελών του, αλλά και να συμβάλει στην ευημερία τους.
2. **Η επίτευξη «οικονομιών μεγέθους»** κατά την πραγματοποίηση μιας οποιασδήποτε δραστηριότητας του συνεταιρισμού. Για παράδειγμα, όταν ένας αγροτικός συνεταιρισμός αναλαμβάνει τη μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων όλων των γεωργών-μελών του, τότε τα οικονομικά οφέλη τους θα μεγιστοποιηθούν, γιατί θα βελτιωθεί η αποδοτικότητα λειτουργίας του συνεταιρισμού. Αυτό θα επιτευχθεί λόγω σημαντικής αύξησης της ποσότητας της πρώτης ύλης που επεξεργάζεται το συνεταιριστικό εργοστάσιο, με αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται «οικονομίες μεγέθους» κατά την μεταποίηση της και επομένως χαμηλότερο κόστος παραγωγής μεταποιημένων αγροτικών προϊόντων και υψηλότερα καθαρά εισοδήματα στους γεωργούς.

Ε) Προϋποθέσεις επίτευξης των σκοπών των συνεταιρισμών

Οι κυριότερες προϋποθέσεις για την επίτευξη των στόχων των συνεταιρισμών είναι οι εξής:

1. **Ο μεγαλύτερος αριθμός μελών των συνεταιρισμών.** Πράγματι, όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των μελών των συνεταιρισμών, τόσο μεγαλύτερες ποσότητες προϊόντων διαχειρίζονται και έτσι πετυχαίνουν ισχυρότερη διαπραγματευτική δύναμη και οικονομίες μεγέθους και συνεπώς μεγαλύτερες ωφέλειες στα μέλη τους.
2. **Ο μεγάλος όγκος συναλλαγών του κάθε μέλους με το συνεταιρισμό του.** Εάν είναι δυνατόν π.χ. κάθε γεωργός-μέλος του συνεταιρισμού να παραδίδει όλη την ποσότητα του προϊόντος του στη συνεταιριστική βιομηχανία, γιατί έτσι πετυχαίνονται «οικονομίες μεγέθους» στη μεταποίηση. Πράγματι, με όσο μεγαλύτερες ποσότητες των προϊόντων τους τα μέλη συναλλάσσονται με τους συνεταιρισμούς τους, τόσο μεγαλύτερες ποσότητες θα διαχειρίζονται οι συνεταιρισμοί για τον ίδιο αριθμό μελών και συνεπώς θα πετυχαίνουν ισχυρότερη διαπραγματευτική δύναμη ή μεγαλύτερες οικονομίες μεγέθους και θα πετυχαίνουν περισσότερες ωφέλειες στα μέλη τους
3. **Η ορθολογική οργάνωση και αξιοκρατική στελέχωση των συνεταιρισμών.** Χωρίς σωστή οργάνωση των συνεταιρισμών σε διάφορα τμήματα και χωρίς στελέχωση των τμημάτων τους με ικανά (ειδικευμένα, έμπειρα και έξυπνα) στελέχη, οι συνεταιρισμοί δεν μπορούν να λειτουργήσουν αποδοτικά, δηλαδή να προσφέρουν ή να παράγουν το μεγαλύτερο δυνατό έργο με το μικρότερο δυνατό κόστος και έτσι να ωφεληθούν περισσότερο τα μέλη τους.
4. **Η επαρκής και έγκαιρη χρηματοδότηση των συνεταιρισμών.** Δηλαδή, όταν οι συνεταιρισμοί κατορθώσουν να πάρουν έγκαιρα επαρκή κεφάλαια, τότε θα μπορέσουν να λειτουργήσουν αποδοτικότερα (χαμηλότερο κόστος παραγωγής, καλύτερη ποιότητα προϊόντων, κλπ.) και έτσι θα ωφεληθούν περισσότερο τα μέλη τους.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι συνεταιριστικές αρχές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι συνεταιρισμοί θέτουν σε εφαρμογή τις αξίες τους.

Πρώτη αρχή: εθελοντική και ελεύθερη συμμετοχή.

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα που μπορούν να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχτούν τις ευθύνες του μέλους χωρίς διακρίσεις φύλου, κοινωνικού επιπέδου, φυλής πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας.

Δεύτερη αρχή: Δημοκρατική διοίκηση εκ μέρους των μελών.

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις διοικούμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων.

Άνδρες και γυναίκες, που προσφέρουν υπηρεσίες ως αιρετοί εκπρόσωποι, είναι υπόλογοι στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσια δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος μία ψήφο) και στους συνεταιρισμούς ανώτερου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο.

Τρίτη αρχή: Οικονομική συμμετοχή των μελών.

Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Ένα μέρος τουλάχιστον από το κεφάλαιο αυτό αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη, συνήθως, απολαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση ή καθόλου για το κεφάλαιο, που καταθέτουν, να γίνουν μέλη. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε ή για όλους από τους ακόλουθους σκοπούς: α) ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, από τα οποία μέρος τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα. β) απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό και γ) υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

Τέταρτη αρχή: Αυτονομία και ανεξαρτησία.

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας, διοικούμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς συμπεριλαμβανομένων των Κυβερνήσεων ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, είναι σ' αυτό ελεύθεροι, ακολουθώντας κανόνες που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία.

Πέμπτη αρχή: Εκπαίδευση, πρακτική εξάσκηση και πληροφόρηση.

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και πρακτική εξάσκηση στα μέλη τους, στα αιρετά μέλη της διοίκησης, στα διευθυντικά στελέχη και τους υπαλλήλους, ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Παρέχουν πληροφόρηση στο κοινό ιδιαίτερα στους νέους και στους διαμορφωτές της κοινής γνώμης σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας.

Έκτη αρχή: Συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών.

Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν με την μέγιστη αποτελεσματικότητα τα μέλη τους και ισχυροποιούν την συνεταιριστική κίνηση όταν συνεργάζονται μεταξύ τους διαμέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου.

Έβδομη αρχή: Ενδιαφέρον για την κοινότητα

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για την βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ-ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Πλεονεκτήματα:

- Η έναρξη είναι σχετικά εύκολη και δεν προϋποθέτει την ύπαρξη συμφωνητικού ή συμβολαίου.
- Οι συνεταίροι μοιράζονται τις ευθύνες για τις αποφάσεις, τα κεφάλαια και τη διαχείριση της επιχείρησης.
- Οι συνεταίροι μοιράζονται τους κινδύνους.
- Σε περιορισμένους συνεταιρισμούς οι ευθύνες είναι περιορισμένες.

Μειονεκτήματα:

- Υπάρχει υψηλό ποσοστό διαφωνιών μεταξύ των εταίρων, με συνέπεια τη διάλυση του συνεταιρισμού.
- Στους γενικούς συνεταιρισμούς οι συνεταίροι έχουν απεριόριστη οικονομική ευθύνη.

- Κάθε γενικός συνέταιρος φέρει ευθύνες για τις πράξεις των άλλων συνεταίρων.
- Οι συνέταιροι έχουν μικρότερο έλεγχο στις αποφάσεις, αφού πρέπει να τις λαμβάνουν από κοινού.
- Οι συνέταιροι μοιράζονται τα κέρδη.
- Η αποχώρηση ενός συνεταίρου μπορεί να οδηγήσει στη διάλυση της επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας και ιδιαίτερα στην αγροτική οικονομική ανάπτυξη και συνεπώς και στην περιφερειακή ανάπτυξη, χάρη στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό έργο που προσφέρουν με τις διάφορες οικονομικές δραστηριότητες που πραγματοποιούν.

Για να κατανοηθεί καλύτερα ο ρόλος των συνεταιρισμών στην οικονομική ανάπτυξη θα πρέπει πρώτα να αναλυθούν η έννοια και οι σκοποί της οικονομικής καθώς και οι παράγοντες που συντελούν στην υλοποίησή τους.

2.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.1.1. Έννοια και σκοποί της οικονομικής ανάπτυξης

Με τον όρο **οικονομική ανάπτυξη** μιας χώρας εννοούμε την όλη διαδικασία επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας της και την ορθολογική χρησιμοποίηση των διαθέσιμων πόρων, με σκοπό την ανάπτυξη του εθνικού και του κατά κεφαλήν εισοδήματος, την αύξηση της απασχόλησης του εργατικού δυναμικού και την ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων της χώρας.

Από τον ορισμό αυτό καταφαίνεται ότι οι βασικοί στόχοι της οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας είναι οι εξής τρεις:

- 1) **Αύξηση του εθνικού εισοδήματος** και κατ' επέκταση αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος των κατοίκων μιας Χώρας, καθώς και δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος αυτού μεταξύ τους,
- 2) **Αύξηση της απασχόλησης** των δυνάμεων να εργαστούν κατοίκων (εργατικού δυναμικού) της χώρας.
- 3) **Ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων**, δηλαδή βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

Με άλλα λόγια, η οικονομική ανάπτυξη αποβλέπει στην ανύψωση του βιοτικού επιπέδου και στη βελτίωση της ευημερίας των πολιτών μιας χώρας.

Εφόσον μιλάμε κυρίως για αγροτικούς συνεταιρισμούς, τότε αναφερόμαστε στη γεωργική ανάπτυξη μιας χώρας, οπότε προφανώς εννοούμε τα εξής:

- 1) Την αύξηση του εισοδήματος των αγροτών και τη δικαιότερη κατανομή μεταξύ τους,
- 2) Την αύξηση της απασχόλησης των ανέργων και των υποαπασχολούμενων αγροτών, και
- 3) Την ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των αγροτών, με τελικό σκοπό τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου τους.

2.1.2. Οι παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης

Οι παράγοντες ή τα μέσα της αγροτικής και οικονομικής ανάπτυξης είναι κυρίως τα εξής:

- 1) **Οι ανθρώπινοι πόροι.** Είναι οι βασικότερη πηγή ανάπτυξης σε κάθε περιοχή ή χώρα, γιατί είναι η κινητήρια δύναμη όλων των άλλων παραγόντων.

Μας ενδιαφέρει πολύ η ποιότητα του εργατικού δυναμικού και πιο συγκεκριμένα α) οι γνώσεις (σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση), β) η εμπειρία και γ) η υγεία, σωματική και ψυχική.

Χωρίς να συνυπάρχουν αυτά τα στοιχεία στον άνθρωπο δεν μπορεί να είναι πολύ αποδοτικός στην εργασία του.

Εμπόδια στην απασχόληση του εργατικού δυναμικού είναι α) η παράδοση, γιατί δεν του επιτρέπει να εφαρμόσει εύκολα νέες μεθόδους παραγωγής, β) οι ισχυροί οικογενειακοί δεσμοί και γ) η έλλειψη πληροφόρησης, κλπ.

- 2) **Οι φυσικοί πόροι** και ιδιαίτερα η γεωργική γη και το νερό, γιατί σε αυτά στηρίζεται κυρίως γεωργική παραγωγή.

Μας ενδιαφέρει η ποιότητα του εδάφους (υφή, χημική σύσταση), η ποσότητα και η κατανομή του διαθέσιμου νερού κατά τη διάρκεια του χρόνου κλπ., γιατί παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην ποσότητα και την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων γεωργικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών και δασικών.

- 3) **Το κεφάλαιο**, τόσο το πάγιο όσο και το κυκλοφοριακό.

Στο πάγιο κεφάλαιο περιλαμβάνονται τα εξής:

- α) **Τα κτίρια**, (αποθήκες, εργοστάσια μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, διαλογητήρια-συσκευαστήρια κλπ.)
- β) **Τα μηχανήματα** που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία (πρωτογενή, δευτερογενή ή τριτογενή).
- γ) **Το φυτικό, ζωικό, αλιευτικό και δασικό κεφάλαιο** (αριθμός, ηλικία, απόδοση των δένδρων και των ζώων).

Στο **κυκλοφοριακό κεφάλαιο** εννοούμε οτιδήποτε χρησιμοποιείται μόνο μια φορά στην παραγωγική διαδικασία (σπόροι, λιπάσματα, φάρμακα, ζωοτροφές) και τα οποία παίζουν σημαντικό ρόλο στην ποσότητα και την ποιότητα των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων.

- 4) **Η τεχνολογία** παίζει αποφασιστικό ρόλο στην αγροτική και οικονομική ανάπτυξη, διότι επηρεάζει ουσιαστικά και την ποσότητα και την ποιότητα των παραγόμενων και διακινούμενων αγροτικών προϊόντων.

Έτσι, χάρη στη δημιουργία των νέων υβριδίων καλαμποκιού η παραγωγή του αυξήθηκε θεαματικά, με αποτέλεσμα από εισαγωγική χώρα που ήταν η Ελλάδα, έγινε εξαγωγική.

2.1.3. Παράγοντες που συμβάλλουν στην αγροτική ανάπτυξη

Δεν αρκούν μόνο να υπάρχουν τα μέσα της αγροτικής ανάπτυξης, χρειάζεται να συνδράμουν και κάποιοι αναπτυξιακοί παράγοντες, οι σπουδαιότεροι από τους οποίους είναι οι εξής:

- 1) **Η ενημέρωση**, δηλαδή η πλήρης, σωστή και έγκαιρη πληροφόρηση για τα ζητούμενα αγροτικά προϊόντα και τα διαθέσιμα μέσα παραγωγής, ώστε να χρησιμοποιηθούν οι κατάλληλες τεχνικές για να παραχθούν περισσότερα και καλύτερα προϊόντα.
- 2) **Η οργάνωση**. Όσο πιο σύγχρονη και ορθολογική είναι η οργάνωση, τόσο μπορούν να παραχθούν περισσότερα και καλύτερης ποιότητας προϊόντα.
- 3) **Η εκπαίδευση των αγροτών**, γιατί τους καθιστά πιο αποδοτικούς σε όλες τις φάσεις της παραγωγικής διαδικασίας.
- 4) **Η έρευνα**, για την εξεύρεση νέων τεχνικών και μεθόδων παραγωγής ώστε να παραχθούν καλύτερα και φθηνότερα προϊόντα και έτσι να διατεθούν

ευκολότερα στην αγορά και να δημιουργήσουν υψηλότερα γεωργικά εισοδήματα.

- 5) **Η χρηματοδότηση**, επαρκής φθηνή και έγκαιρη για να μπορέσουν να πραγματοποιήσουν και εκπαίδευση και έρευνα και καλύτερη οργάνωση της παραγωγής και έγκαιρη και επαρκή προμήθεια της πρώτης ύλης για τη μεταποίηση της και την εμπορία των προϊόντων, έτσι ώστε να αυξηθούν τα εισοδήματα των παραγωγών.

2.2. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Αναμφίβολα, οι συνεταιρισμοί συντελούν ουσιαστικά στην αγροτική και οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας, γιατί συμβάλλουν στην αύξηση ή βελτίωση όλων των συστατικών στοιχείων της, δηλαδή:

- 1) Στην αύξηση του εισοδήματος των αγροτών και τη δικαιότερη κατανομή του ανάμεσά τους.
- 2) Στην αύξηση της απασχόλησης των συνήθως υποαπασχολούμενων αγροτών, και
- 3) Στην ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των αγροτών.

2.2.1. Η συμβολή των συνεταιρισμών στην αύξηση του εισοδήματος των αγροτών.

Οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν στην αύξηση του εισοδήματος (ονομαστικού και πραγματικού) των αγροτών κυρίως διότι:

- 1) **Δημιουργούν προστιθέμενη αξία στα αγροτικά προϊόντα**, με την μεταποίησή τους την οποία πραγματοποιούν,
- 2) **Αυξάνουν την ποσότητα πώλησης των αγροτικών προϊόντων**, με την αποδοτική οργάνωση της εμπορίας τους,
- 3) **Αυξάνουν την τιμή πώλησης των αγροτικών προϊόντων**, χάρη στην ισχυροποίηση της διαπραγματευτικής δύναμης του συνεταιρισμού και στην επιτυχημένη συνεταιριστική εμπορία των προϊόντων.
- 4) **Μειώνουν το κόστος παραγωγής των αγροτικών προϊόντων**, με την φθηνότερη προμήθεια των γεωργικών εφοδίων (σπόροι, λιπάσματα,

φάρμακα, ζωοτροφές) και με την από κοινού χρήση των γεωργικών μηχανημάτων, κλπ.

1. Δημιουργία προστιθέμενης αξίας στα προϊόντα

Πράγματι, οι συνεταιρισμοί με τις γεωργικές βιομηχανίες που διαθέτουν για την επεξεργασία και μεταποίηση πολλών αγροτικών προϊόντων, κατορθώνουν να δημιουργήσουν σημαντικό ύψους προστιθέμενη αξία και καλή διέξοδο βρίσκουν για την διάθεση των προϊόντων τους αλλά και τα εισοδήματά τους βελτιώνονται.

Για να κατανοηθεί καλύτερα η συμβολή της συνεταιριστικής μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων στην αγροτική και οικονομική ανάπτυξη ενδεικτικά αναφέρεται η αξία πώλησης σε δισεκατομμύρια δραχμές πέντε βασικών προϊόντων που έχουν παραχθεί και πουληθεί το 1987 από εργοστάσια αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων (ΑΣΟ) κάθε βαθμού και από εταιρίες κάθε μορφής στις οποίες συμμετέχουν οι ΑΣΟ.

Συγκεκριμένα, η αξία του ελαιολάδου ήταν 13,7 των τσιγάρων 9,3, του κρασιού 8,2, του τυριού (σκληρό, μαλακό και τελεμές) ήταν 6,9 και του τοματοπολτού 4,3 δισεκατομμύρια δραχμές⁵.

2. Αύξηση της ποσότητας πώλησης των προϊόντων

Οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν σημαντικά στην αύξηση της ποσότητας πώλησης των αγροτικών προϊόντων, μέσω μιας αποδοτικής συνεταιριστικής εμπορίας και ιδιαίτερα χάρη στα ανόθευτα και εξαιρετικής ποιότητας προϊόντα που παράγουν και διακινούν τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

Πράγματι, οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις κάθε μορφής έχουν πουλήσει το 1987 επιτραπέζια σταφύλια (ύστερα από τυποποίηση) 27,9 χιλιάδες τόνους, συνολικής αξίας 2,1 δισεκατομμυρίων δραχμών, από τα οποία οι 27,1 τόνοι έχουν εξαχθεί και έχουν αποφέρει ξένο συνάλλαγμα ύψους 2,07 δισεκατομμυρίων δραχμών.

Επίσης, έχουν πουλήσει πορτοκάλια (ύστερα από διαλογή) 26,7 χιλιάδες τόνους, συνολικής αξίας περίπου 1,5 δισεκατομμυρίων δραχμών, από τους οποίους οι 21

⁵ ΑΤΕ, Διεύθυνση Συνεταιρισμών, «Το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα στην Ελλάδα: Κίνηση και δραστηριότητες κατά τα έτη 1988», Αθήνα, 1988, Πίνακες 23 και 24

χιλιάδες τόνοι έχουν εξαχθεί και έφεραν ξένο συνάλλαγμα ύψους 1,2 περίπου δισεκατομμυρίων δραχμών.

3. Η αύξηση της τιμής πώλησης των αγροτικών προϊόντων

Η συνεταιριστική εμπορία επιτυχαίνει αύξηση της τιμής πώλησης των αγροτικών προϊόντων για τους εξής κυρίως λόγους:

A) Αυξάνεται η διαπραγματευτική τους δύναμη, λόγω της μεγάλης ποσότητας τους προϊόντος που διακινούν.

B) Δημιουργούνται οικονομίες μεγέθους κατά την πραγματοποίηση διάφορων λειτουργιών εμπορίας (π.χ. τυποποίηση-συσκευασία, μεταποίηση κλπ.), που επιτρέπουν την επίτευξη υψηλότερων γεωργικών τιμών.

Γ) Οι συνεταιρισμοί λειτουργούν στο κόστος, με βάση τους διεθνείς συνεταιριστικούς κανόνες και έτσι αφήνουν περιθώρια για αύξηση των γεωργικών τιμών των προϊόντων.

Στη συνέχεια αναφέρουμε ορισμένα παραδείγματα Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων που επέτυχαν σαφώς υψηλότερες τιμές παραγωγού κατά την εμπορία των αγροτικών προϊόντων που διακίνησαν το έτος 1987 και 1988.

- 1) Η Ε.Α.Σ. Πιερίας συγκέντρωσε και διέθεσε το 1987 στο εσωτερικό και στο εξωτερικό 4.610 τόνους ακτινιδίων, αξίας 1.020 εκατ. Δρχ. Οι τιμές εκκαθάρισης των παραγωγών ήταν 10 δρχ./κιλό παραπάνω από την αντίστοιχη τιμή του εμπορίου.
- 2) Η Ε.Α.Σ Χανίων ξεκίνησε το 1988 τη συγκέντρωση-διαλογή και συσκευασία και τη διάθεση στο εξωτερικό αβοκάντο. Πραγματοποίησε εξαγωγή 114 τόνων και η παραγωγή πήραν τιμή εκκαθάρισης 50-80 δρχ./κιλό παραπάνω σε σχέση με το εμπόριο.

4. Μείωση του κόστους παραγωγής των αγροτικών προϊόντων

Το κόστος παραγωγής των αγροτικών προϊόντων μειώνεται σημαντικά με τη συνεταιριστική παραγωγή και διακίνηση των γεωργικών εφοδίων (σπόροι,

λιπάσματα, φάρμακα, ζωοτροφές) γιατί έτσι οι γεωργοί τα προμηθεύονται σε χαμηλότερες τιμές, λόγω μεγαλύτερης διαπραγματευτικής τους δύναμης και διότι η διακίνηση πραγματοποιείται σχεδόν στο κόστος. Η από κοινού χρήση των ακριβών γεωργικών μηχανημάτων συμβάλλει επίσης στη μείωση του κόστους παραγωγής γιατί αυξάνεται η παραγωγικότητα του εδάφους και της εργασίας και βελτιώνεται η ποιότητα των παραγομένων αγροτικών προϊόντων.

Οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν στην αύξηση του ονομαστικού και του πραγματικού εισοδήματος των αγροτών αλλά και συντελούν στη δικαιότερη κατανομή του, κυρίως διότι τα προϊόντα των αγροτών αμείβονται με βάση την ποιότητα τους.

2.2.2. Η συμβολή των συνεταιρισμών στην απασχόληση των αγροτών.

Με τις ποικίλες δραστηριότητες τους οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν ουσιαστικά στην αύξηση της απασχόλησης των αγροτών, που κατά κανόνα είναι υποαπασχολούμενοι.

Πράγματι, πολλά μέλη της γεωργικής οικογένειας βρίσκουν απασχόληση στα συνεταιριστικά διαλογητήρια-συσκευαστήρια και στις κάθε είδους βιομηχανίες μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, συνήθως σε εποχιακή βάση.

Επίσης, σημαντικός αριθμός ατόμων εργάζονται μόνιμα στις συνεταιριστικές οργανώσεις.

Αν ληφθεί υπόψη πως το μεγαλύτερο ποσοστό των συνεταιριστικών δραστηριοτήτων πραγματοποιείται στην ύπαιθρο χώρα, τότε καταλαβαίνουμε πως οι συνεταιρισμοί συντελούν αποφασιστικά στην περιφερειακή αγροτική ανάπτυξη.

2.2.3. Η συμβολή των συνεταιρισμών στην ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των αγροτών.

Οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανύψωση του κοινωνικού και πολιτιστικού επιπέδου των αγροτών, διότι:

- 1) **Τα προϊόντα τους αμείβονται** βάσει της ποιότητας τους.
- 2) **Εμποδίζουν την εκλεκτή αγορά**, δηλαδή δεν αγοράζονται προϊόντα μόνο από μερικούς παραγωγούς και ούτε αγοράζονται μόνο ορισμένες ποσότητες και ποιότητες προϊόντων.

- 3) **Το περιβάλλον προστατεύεται καλύτερα**, με την ορθολογική χρησιμοποίηση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων και τη συσκευασία των προϊόντων με επαναχρησιμοποιούμενα ή ανακυκλώσιμα υλικά.
- 4) **Παρέχεται διαρκής εκπαίδευση**, τόσο στους αγρότες-μέλη τους όσο και στα αιρετά και υπαλληλικά στελέχη των συνεταιριστικών οργανώσεων.

2.2.4. Προϋποθέσεις για την επιτυχημένη συμβολή των συνεταιρισμών στην αγροτική ανάπτυξη.

Για να συμβάλλουν οι συνεταιρισμοί αποφασιστικά στην αγροτική ανάπτυξη, θα πρέπει να εκπληρώνονται ορισμένες προϋποθέσεις, όπως είναι οι εξής:

- 1) **Οι αγρότες έχουν συνεταιριστική συνείδηση**, δηλαδή είναι συνειδητοί συνεταιριστές, όπως αυτό εκφράζεται με την καθολική προσκόμιση των προϊόντων τους στους συνεταιρισμούς για μεταποίηση και εμπορία. Επίσης, παράγουν όσο το δυνατόν καλύτερης ποιότητας προϊόντα.
- 2) **Οι συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν ορθολογική οργάνωση, αξιοκρατική στελέχωση και σύγχρονη τεχνολογία** και έτσι λειτουργούν με το μικρότερο δυνατό κόστος και παράγουν καλής ποιότητας προϊόντα.
- 3) **Το κράτος βοηθά το έργο των συνεταιρισμών**, με την κατασκευή κατάλληλης υποδομής (δρόμοι, εξηλεκτρισμός, εργοστάσια, κλπ.), την παροχή εκπαίδευσης στα συνεταιριστικά στελέχη και στους αγρότες και την έγκαιρη, εύκολη και όσο το δυνατόν χαμηλότοκη χρηματοδότηση των συνεταιρισμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

3.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Οροπεδίου Λασιθίου ιδρύθηκε και λειτουργεί από το 1966, με περιοχή δραστηριοποίησης του το οροπέδιο Λασιθίου. Αποτελεί το νέο σχήμα που δημιουργήθηκε μετά την συγχώνευση της πρώην Έ.Α.Σ. Επ. Λασιθίου με τους Πρωτοβάθμιους Συνεταιρισμούς μέλη της.

Οι σημαντικότεροι τομείς απασχόλησης του Αγροτικού Συνεταιρισμού αλλά και γενικότερα της περιοχής του Οροπεδίου, είναι η Γεωργία και η Κτηνοτροφία. Στις εγκαταστάσεις του Συνεταιρισμού λειτουργούν, μια πρότυπη τυροκομική μονάδα στο Καμινάκι Οροπεδίου Λασιθίου και μια μονάδα συσκευασίας και τυποποίησης πατάτας, κηπευτικών και οσπρίων στο Τζερμιάδω Οροπεδίου Λασιθίου. Παράλληλα υποστηρίζονται τμήματα φυτοπραστατευτικής για τους αγρότες και κτηνιατρικής υποστήριξης για τους κτηνοτρόφους μέλη του.

Σήμερα ο Συνεταιρισμός απαρτίζεται από 372 φυσικά μέλη, με ενεργά τα 241. Τα μέλη του, τροφοδοτούνται με τα εφόδια που απαιτούνται για να παράγουν τα προϊόντα τους τα οποία διακινούνται μέσω του Συνεταιρισμού (με ή χωρίς επεξεργασία). Ακολουθείται ένα ετήσιο πρόγραμμα δομής καλλιέργειας ή ζωικής εκμετάλλευσης, στο οποίο ανά περιόδους επανεξετάζεται για τυχόν αποκλίσεις του. Τα τελικά προϊόντα αγροτικά ή κτηνοτροφικά, είτε προαγοράζονται είτε τιμολογούνται περιοδικά ανάλογα με τις απαιτήσεις της αγοράς. Οι τελικές αποφάσεις

για τον τρόπο που θα ακολουθηθεί κάθε φορά παίρνονται από κοινού με τα μέλη και τη Διοίκηση του Α.Σ.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Η οικονομία του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, όπως έχει διαμορφωθεί, στηρίζεται βασικά στην κτηνοτροφία και γεωργία και λίγο στον Τουρισμό (ταβέρνες, ξενώνες).

Στο Δίκτη βόσκουν χιλιάδες αιγοπρόβατα από ράτσες παμπάλαιες και τα προϊόντα τους, κρέατα και τυροκομικά, θεωρούνται από τα καλύτερα.

Ο κάμπος του Οροπεδίου Λασιθίου καλλιεργείται κυρίως με πατάτα, τη γνωστή λασιθιώτικη πατάτα, κηπευτικά (κολοκύθια, λάχανα, κουνουπίδια, ντομάτες, καρπούζια κλπ), όσπρια (φασόλια, κουκιά, αρακάς κλπ), σιτηρά (κριθάρι σιτάρι κλπ) και διάφορα δέντρα: αχλαδιές, μηλιές, καρυδιές, αμυγδαλιές, κερασιές, δαμασκηγιές κ.ά. Λείπει τελείως η καλλιέργεια της ελιάς και των εσπεριδοειδών λόγω του ότι το χειμώνα έχει πολύ ψυχρό κλίμα.

Το εισόδημα των αγροτών πλήττεται κατά καιρούς είτε από τα καιρικά φαινόμενα (πλημμύρες, πάγος, χαλάζι κ.α.) είτε από τις εισαγωγές αγροτικών προϊόντων στα θέρετρα της Κρήτης από άλλα μέρη.

Επειδή το Οροπέδιο Λασιθίου είναι εύφορο οροπέδιο, τα αγροτικά του προϊόντα είναι ναί μεν άριστης ποιότητας, όμως όψιμα και έτσι δεν πιάνουν καλή τιμή στην εγχώρια αγορά. Ο τουρισμός της Κρήτης τελειώνει την εποχή, Σεπτέμβριο-Οκτώβριο, που βγαίνουν τα λασιθιώτικα κηπευτικά (πατάτα, φασόλια, κολοκύθια κλπ).

.

ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Το Οροπέδιο Λασιθίου είναι η πιο προνομιούχος περιοχή της Κρήτης, επειδή:

1) Είναι περιοχή φυσικού κάλους. Διαθέτει πλούσια και σπάνιας ομορφιάς δάση, φαράγγια, σπήλαια, οροπέδια, ποτάμια κλπ. Ο λόγος άλλωστε που εδώ διάλεξε η Ρέα να γεννήσει το Δία, ο Δίας να απάγει την Ευρώπη, ο Μίνωας να πάρει από το Δία τους νόμους κ.α.

2) Διαθέτει τη μεγαλύτερη, ομαλότερη και πιο εύφορη πεδιάδα της Κρήτης. Το Οροπέδιο Λασιθίου παράγει σχεδόν τα πάντα και είναι από τα ελάχιστα Οροπέδια που συνάμα διαθέτουν και πάρα πολλά υπόγεια ύδατα σε σχετικά μικρό βάθος. Μάλιστα κάθε χωράφι έχει και δικό του πηγάδι. Υπάρχουν επίσης οι καλούμενες

λίνιες που από τη μια αποξηραίνουν το κάμπο και από την άλλη εμπλουτίζουν τη γη με φυσική λιπαντική ύλη και νερό.

3) Διαθέτει έναν από τους πιο μεγάλους και πιο πλούσιους σε πανίδα και χλωρίδα ορεινούς όγκους της Κρήτης, τη Δίκτη ή Λασιθιώτικα βουνά.

4) Διαθέτει την πιο πλούσια μυθολογία και ιστορία. Στο Οροπέδιο Λασιθίου γεννήθηκε και ανατράφηκε ο Δίας απήγε την Ευρώπη και γέννησε το Μίνωα κλπ κλπ. Στο Οροπέδιο Λασιθίου είχαν το κεντρικό αρχηγείο τους οι πρωτοκαπετάνιοι της Κρήτης: Καλλέργηδες, Χορτάτζηδες, Κόρακας, Βασιλογιώργης, Μπαντουβάς, Κρασαναδάμης κ.α. και εκεί έγινε η πιο μεγάλη μάχη για της ελευθερία της Κρήτης, η Μάχη Λασιθίου κ.α. Ο λόγος άλλωστε που ο νομός Λασιθίου είναι ο μόνος νομός που δεν έχει όνομα πόλης, αλλά περιοχής, του (οροπεδίου, επαρχίας) Λασιθίου.

5) Οι κάτοικοί του Οροπεδίου Λασιθίου έχουν πλούσια κτηνοτροφική και γεωργική εμπειρία και μάλιστα όχι σε μονοκαλλιέργεια, αλλά πολυκαλλιέργειας (πατάτας, κολοκυθιού, αχλαδιού, ελιάς....).

6) Τα γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα του θεωρούνται από τα καλύτερα της Κρήτης και όχι μόνο.

7) Είναι περιοχή που βρίσκεται δίπλα ακριβώς από μεγάλα τουριστικά θέρετρα και μεγάλα αστικά κέντρα: Μάλια, Ανάληψη, Χερσόνησος, Αγ. Νικόλαος κλπ

ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

1) Το χειμώνα κάνει πάρα πολύ κρύο σε σχέση προς τα άλλα μέρη της Κρήτης και για αυτό εκεί: α) Δεν καλλιεργείται η ελιά β) Τα κοπάδια φεύγουν και πάνε στα χειμαδιά. Βρίσκονται στις παράλιες τόσο του Λασιθίου: Χερσόνησο, Αγ. Νικόλαο, Μίλατο κλπ όσο και Ηρακλείου: Φαβριανά, Ανάληψη κ.α., γ) Οι γεωργοί φεύγουν και πάνε στα μετόχια (βρίσκονται στις ίδιες περιοχές με τα χειμαδιά) και εκεί καλλιεργούν ελιές.

2) Παράγει όψιμα γεωργικά προϊόντα και ως εξ αυτού, αν και παράγει τα καλύτερα σε ποιότητα, δεν πιάνουν καλές τιμές. Είναι κάτι που σήμερα αντιμετωπίζεται με τα θερμοκήπια και τα μηχανήματα αντιμετώπισης των παγετών.

3) Είναι περιοχή απομονωμένη, αν και απέχει ελάχιστα από τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της Κρήτης. Η απομόνωση οφείλεται αφενός στην κρατική αδιαφορία που παρατηρείται τελευταία και αφετέρου στο ότι έχει πολύ μεγάλο υψόμετρο και περικλειόμενη από τις βουνοκορφές της Δίκτης. Κάτι που επιτείνεται και λόγω

του ότι οι δρόμοι της είναι προπολεμικοί. Έχει πολύ άσχημο έως και επικίνδυνο οδικό δίκτυο.

3.2 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι κύριες δραστηριότητες του Συνεταιρισμού αναφέρονται παρακάτω και δομούνται ιεραρχικά σύμφωνα με την σπουδαιότητα και τις πωλήσεις τους.

3.2.1 Τμήμα Γεωργικών Εφοδίων – Ζωοτροφών.

Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα τμήματα του Συνεταιρισμού. Λειτουργεί από ιδρύσεως του συνεταιρισμού (1966), επεκτείνοντας τη δράση του στην πάροδο των ετών. Η ορθή και μεθοδευμένη παροχή των εφοδίων και ο τρόπος διαχείρισής τους είναι ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία τα οποία οδηγούν τον αγρότη ή τον κτηνοτρόφο, σε επιτυχία ή σε αποτυχία της δραστηριότητάς τους. Η ποικιλότητα και η εξατομίκευση των παρεχόμενων ειδών, η παροχή τεχνικών γνώσεων φυτοπροστασίας και κτηνιατρικής υποστήριξης, σε συνδυασμό με τις ανταγωνιστικότερες τιμές, αποτελούν μέρος των υπηρεσιών που παρέχει το τμήμα στα μέλη μας. (γεωγραφική συντεταγμένη βάση google map: 35°/11'40/78'' Β & 25°/29'26/84'' Ε

3.2.2 Τυροκομείο

Το τυροκομείο του Α.Σ. Οροπεδίου Λασιθίου βρίσκεται στο Καμινάκι Οροπεδίου Λασιθίου σε υψόμετρο 860m. Η μονάδα συνεργάζεται με 85 μικρές και μεγάλες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, με συγκέντρωση του γάλακτος από την περιοχή και από τις παρυφές των ορεινών όγκων της περιοχής. Οι παραγωγοί-κτηνοτρόφοι πρέπει να έχουν καταθέσει στο τυροκομείο Άδεια Παράδοσης Γάλακτος (εκδίδεται από την Περιφέρεια Κρήτης-Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Λασιθίου) για να μπορεί να παραλάβει η μονάδα το προϊόν τους (γάλα). Η μονάδα ακολουθεί απόλυτο σύστημα ιχνηλασιμότητας, από τα τελικά προϊόντα και καταλήγει μέχρι την ημέρα και τον παραγωγό παραλαβής.

Αποτελεί μια πρότυπη παραδοσιακή τυροκομική μονάδα με λειτουργία από το 1984. Η ιδιαιτερότητα του είναι ότι τα μηχανικά μέσα που χρησιμοποιούνται είναι τα απόλυτα αναγκαία και ιδιαίτερα αυτά που βοηθούν στις απαιτήσεις της ασφάλειας και της υγιεινής της πρώτης ύλης, τα δε υπόλοιπα δηλαδή επεξεργασία γάλακτος και συνθήκες ωρίμανσης αποτελούν μια εξέλιξη των παλαιών παραδοσιακών μεθόδων της τυροκομικής γνώσης. Επίσης, το μεγαλύτερο ποσοστό του γάλακτος που παραλαμβάνεται περίπου το 95% αποτελείται από πρόβειο γάλα, το υπόλοιπο είναι κατσικίσιο, το οποίο και βοηθά γευστικώς σε ορισμένα προϊόντα.

Τα τυροκομικά προϊόντα διακινούνται με την εμπορική επωνυμία «Δίκη», και είναι ευρέως διαδεδομένα στην Κρήτη για 3 δεκαετίες.

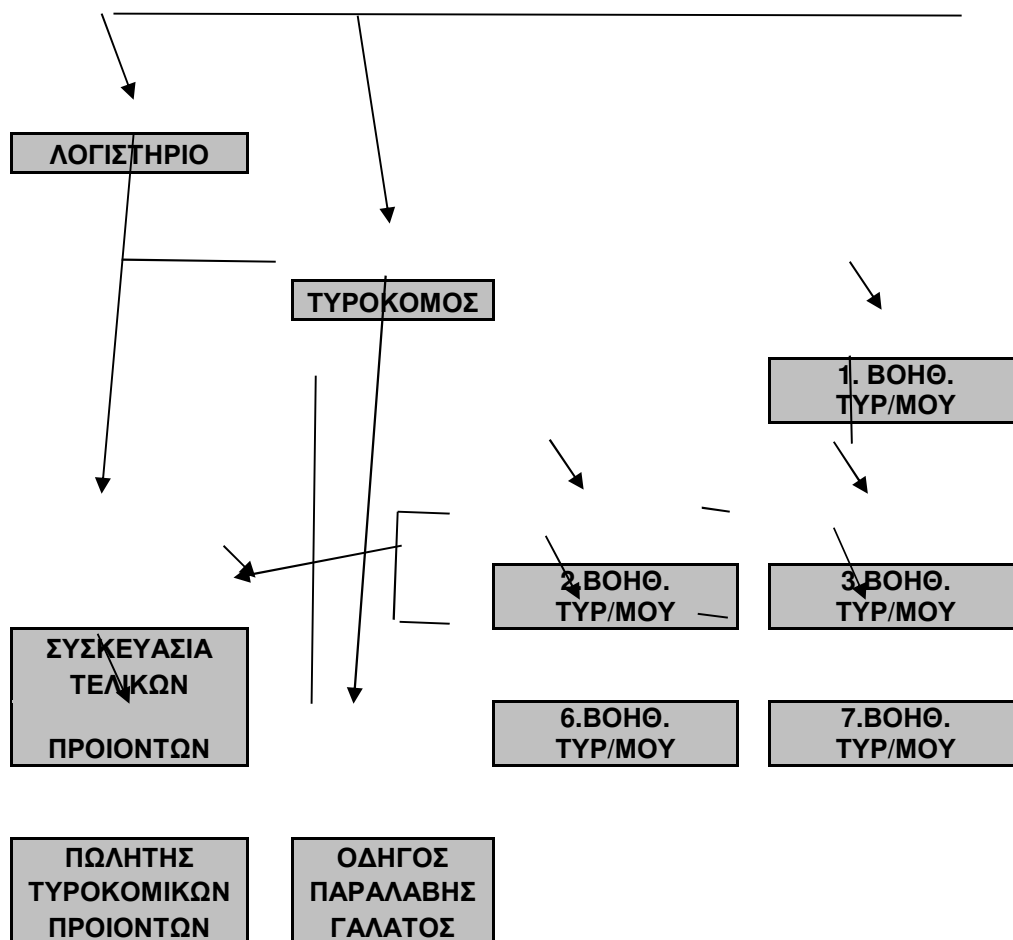
Στη μονάδα υπάρχουν όλες οι διασφαλίσεις που απαιτούνται σύμφωνα με τα πρότυπα της Ελληνικής Νομοθεσίας , όπως:

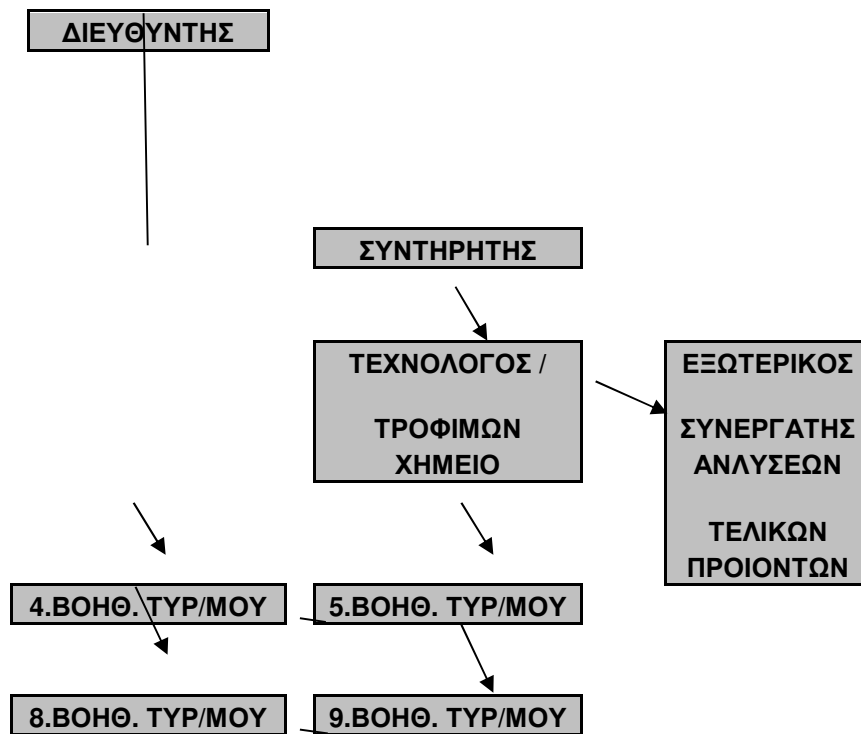
Πιστοποίηση κατά ISO 22.000/2005 με Αρ. Πιστ.0708057.

Κωδικός έγκρισης σύμφωνα με το Π.Δ. 56/1995, GR 32.2.1240 EU.

Άδεια λειτουργίας 3691/27-03-2013 από την Περιφέρεια Κρήτης-Τμήμα Χορήγησης Αδειών Ανάπτυξης Ενέργειας και Φυσικών Πόρων Λασιθίου.(γεωγραφική συντεταγμένη βάσει Google Map:35°/09'33/31''B&25°/28'17/64''E)

3.2.3 Οργανόγραμμα Τυροκομείου Α.Σ Οροπεδίου Λασιθίου

3.2.4 Τυροκομικά προϊόντα

Το Οροπέδιο Λασιθίου φημίζεται για τα τυροκομικά του προϊόντα, τα οποία παρασκευάζονται στην πρότυπη τυροκομική μονάδα της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Οροπεδίου Λασιθίου, στο Καμινάκι, όπου οι παραγωγοί της περιοχής παραδίδουν καθημερινά το παραγόμενο γάλα. Η μονάδα επεξεργάζεται ημερησίως από 800 κιλά έως 3,5 τόνους γάλακτος, ανάλογα με την περίοδο, και παράγει τυροκομικά προϊόντα με τη διακριτική επωνυμία «ΔΙΚΤΗ». Συγκεκριμένα παρασκευάζονται κεφαλοτύρι, γραβιέρα, γιαούρτι, μυζήθρα, ανθότυρο, βούτυρο και λευκό τυρί άλμης, τα οποία διοχετεύονται σε όλες τις μεγάλες αλυσίδες super markets της Κρήτης.

Το κεφαλοτύρι έχει γεύση αλμυρή, πικάντικη και λιπαρή. Παρασκευάζεται από γάλα πρόβειο ή μείγμα πρόβειου και κατσικίσιου και είναι ιδανικό στην μακαρονάδα.

Η γραβιέρα Κρήτης έχει κατοχυρωθεί ως προϊόν Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ). Έχει γεύση ελαφρά αλμυρή, γεμάτη από βούτυρο και πρωτεΐνες γάλακτος και φτιάχνεται από αιγοπρόβειο γάλα. Παρασκευάζεται σε κεφάλια βάρους 5 ως 25 κιλά και τρώγεται αυτούσια, ωμή με φρούτα και ψωμί, μαγειρεμένη σε πίτες αλλά και παναρισμένη σαν σαγανάκι.

Η μυζήθρα προέρχεται από το τυρόγαλο της τυροκόμησης άλλου τυριού. Μέσα στο τυρόγαλο προστίθεται φρέσκο γάλα, ζεσταίνεται πάλι με πυθιά και προκύπτει ένα μαλακό φρέσκο τυρί σχεδόν άπαχο με άπαχο με απαλή και ουδέτερη γεύση.

Χρησιμοποιείται στη ζαχαροπλαστική, συνοδεύει φρέσκα φρούτα και προσφέρεται ως ορεκτικό ή σαν επιδόρπιο με μέλι και ξηρούς καρπούς.

Ο ανθότυρος είναι τυρί από μείγμα τυρογάλακτος και φρέσκου γάλακτος με συνεκτική μάζα και ελάχιστο αλάτι. Παράγεται από πρόβειο και κατσικίσιο γάλα.

Ωριμάζει με τον χρόνο και τη βοήθεια αλατιού, σκληραίνει και χάνει υγρασία. Η ονομασία του μπορεί να προέρχεται από το άνθος του τυριού ή και από το άθο του , τυριού, όπου «άθος» σημαίνει στάχτη, μια και το τυρί όταν ωριμάσει μοιάζει σαν να έχουν ρίξει στάχτη πάνω από πάνω του. Είναι κατάλληλο για μακαρόνια βρασμένα σε ζωμό κρέατος.

Προϊόντα και χαρακτηριστικά τους:

Προϊόν	Χαρακτηριστικά	Χρόνος Ωρίμανσης
Κεφαλοτύρι	Σκληρό τυρί με ελαφριά πικάντικη γεύση. Συμπαγής μάζα και χρώμα απαλό κίτρινο. Χωρίς προστατευτική επικάλυψη με ξηρό αλάτισμα. Σύνθεση φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος 95% πρόβειο και 5% κατσικίσιο. Υγρασία 38%, πρωτεΐνες 25%, λιπαρά επί	3-5 μήνες

	ξηρού 40%, αλάτι 2%. Διατίθεται σε κεφάλι 2,7-3,2kg ή τεμ. 0,3-1,5Kg.	
Γραβιέρα	Σκληρό τυρί με απαλή γλυκιά γεύση. Μάζα ομοιογενείς με μικρές τρύπες και χρώμα απαλό κίτρινο. Χωρίς προστατευτική επικάλυψη με αλάτισμα σε άλμη. Σύνθεση φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος 95% πρόβειο και 5% κατσικίσιο. Υγρασία 38%, πρωτεΐνες 25%, λιπαρά 35%, αλάτι 1,5%. Διατίθεται σε κεφάλι 13-15 Kg	4-6 μήνες
Μυζήθρα ξινή	Μαλακό τυρί με κοκκώδη υφή και ελαφριά πικάντικη-αλμυρή γεύση. Μάζα ομοιογενής με χρώμα λευκό. Τυρί από πρόσγαλο με προσθήκη 8-10% φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος. Υγρασία 55%, λίπος επί ξυρού 45%, αλάτι 4,5%. Διατίθεται σε συσκευασία vacuum pack 0,6-1,3 kg.	2-3 μήνες
Γιαούρτι πρόβειο	Ελαφριά όξινη γεύση με σχηματισμό στην επιφάνεια μεμβράνη	Φρέσκο

	(πέτσα) διαμετρήματος 0,1mm. συμπαγές με χρώμα λευκό. Από φρέσκο πρόβειο παστεριωμένο γάλα. Υγρασία 83-85%, λιπαρά 6-6,6%, πρωτεΐνες 5,3-5,5%, pH 4-4,55, αλάτι 0%. Διατίθεται σε πλαστικό κύπελλο 220gr, 0,5gr & 1kg.	
Ξύγαλο	Μαλακό επιτραπέζιο τυρί, αλειφώδης τυρί, με υπόξινη ευχάριστη δροσερή γεύση και άρωμα. Χρώμα λευκό, σύνθεση πρόβειου και κατσικίσιου γάλακτος 70% vs 30%, έπειτα από φυσική όξυνση του γάλακτος και στράγγισης του. Υγρασία 75%, αλάτι 1,5%, πρωτεΐνες 31%, λίπος επί ξυρού 33-46%. Διατίθεται σε πλαστικό κύπελλο 330gr.	2 μήνες
Ανθότυρος ξερός	Τυρί τυρογάλακτος, με ελαφριά αλμυρή πικάντικη γεύση. Χρώματος υπόλευκο. Τυρί από πρόσγαλο με προσθήκη 8-10% φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος. Υγρασία 40%, λίπος επί	2 μήνες

	ξηρού 65%, αλάτι 2,5%. Διατίθεται σε συσκευασία vacuum pack 0.9-1,3kg.	
Μυζήθρα γλυκιά	Μαλακό τυρί με ελαφριά γλυκιά γεύση. Χρώματος λευκό. Τυρί από πρόσγαλο με προσθήκη 8-10% φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος. Υγρασία 70%, πρωτεΐνες 25%, λίπος επί ξηρού 50%, αλάτι 0,2%. Διατίθεται σε λαδόκολλα 1,1-1,4kg.	Φρέσκο

Τυροκομικά Προϊόντα:

Αγροτικός Συνεταιρισμός Οροπεδίου Λασιθίου
Κεφαλοτύρι, Γιαούρτι πρόβειο, Γλυκεία μυζήθρα κλπ.

Κουβαράκης & ΣΙΑ Ο.Ε.
Ξύνογαλο Σητείας Π.Ο.Π., Στάκα, Στακοβούτυρο κλπ.

Συλλιγάρδος Ο.Ε.
Γάλα, Γιαούρτι πρόβειο, Κεφαλοτύρι κλπ.

Σπετσωτάκης Εμμ. Χριστόφορος
Γιαούρτι Πρόβειο, Κεφαλοτύρι κλπ.

Καλαμπόκης Α.Ε. ΘΕΜΙΣ
Παγωτά

3.2.5 Κτηνοτροφία και Τυροκομική Τέχνη στο Νομό Λασιθίου

Γνώσεις και Τεχνικές της Τυροκομικής Τέχνης

Μια εξαιρετική περιγραφή των τρόπων τυροκόμισης, που ακολουθούσαν στις αρχές ακόμα του 20ου αιώνα οι βοσκοί των Λασηθιώτικων βουνών, με καταγραφή όρων και λέξεων με ιστορική διάρκεια από το μεγάλο ιστορικό και λαογράφο **Στέφανο Ξανθουδίδη**.

«Οι ποιμένες της Κρήτης δυνάμεθα να είπωμεν ότι είναι η μάλλον προνομιούχος τάξι των Κρητών, η ολιγώτερον πάσης άλλης τάξεως αισθανθείσα την βίαν των κατακτητών και την πίεση των επιδρομέων», έγραφε το 1918 ο Στέφανος Ξανθουδίδης – Ιστορικός, Φιλολόγος και λαογράφος από το Ηράκλειο της Κρήτης- δημοσιεύοντας στο «Λεξικογραφικό Αρχείο» το μελέτημα του «Ποιμενικά Κρήτης».

Το μελέτημα περιλαμβάνει περισσότερες από χίλιες λέξεις και όρους, που ο Σ. Ξανθουδίδης συνέλεξε στο Κεντρικό και περισσότερο στο Ανατολικό τμήμα της Μεγαλονήσου.

Σε μια εποχή που οι τεχνολογικοί όροι της γαλακτοκομίας διαμορφώνονται από ξενόγλωσσες λέξεις και ορισμούς, καλό είναι να ανατρέχουμε στους όρους της προβιομηχανικής εποχής και για να μην ξεχνάμε τη γλώσσα μας, αλλά και για να απολαμβάνουμε την γοητεία που έχει η γνώση της ζωής, σε μια εποχή όπου ο άνθρωπος μπορούσε να ζει μέσα στη φύση και να κοιτάζει τα άστρα.

Τρόπος Τυροκόμισης:

(Κατά τη διήγηση βοσκού της Δίκτης – Λασηθιώτικα Βουνά-Ανατολική Κρήτη).

«Αρμέγεις από σπέρας τα οζά (τα έγγαλα) και ζεσταίνεις το γάλα και το διακόφτεις 'ς τσι γαλαύτες να ζωμείνει. Την ταχινή θ' απομαζώξεις την τσίπα να την βάλεις στο κουρούπι, να την αλατίσεις για να γενεί το αθόγαλο. Μαζώνεις το γάλα και το βάνεις στη μεγάλη σίγλα, αρμέγεις και την ταχινή τα οζά και το μονιταρίζεις με το πρώτο στη σίγλα και το στένεις στην παρασθιά, του ανάφτεις μια ολιά φωθιά ίσα να κοπή το πάγος του. Έχει αγαστέρα από βυζαστάρι, τη χύνεις αφού το τύρεμα αυτό και και σε μισή ώρα πήσσει και γίνεται όλο το γάλα ένα κορμί, και πιάνεις τον ταραχτή και το ταρασσεις και το διαλείς και γένεται πάλι γάλα, το μαζώνεις πάλι και ξαναπήσσει και τότε γίνεται η μαλάκα και τη βάνεις στα τουπιά. Έχεις ένα ξύλο διχαλωτό, τον τυροκόμο, το βάνεις πάνω στο χάρκωμα και θέτεις από πάνω τα τουπιά με τη μαλάκα και την σφίγγεις να σειρώνη τον ορρό.

Πομένει ο ορρός στο καζάνι, άφτεις φωθιά δυνατή από κάτω, έχεις κρατημένο κάμποσο γάλα, το ανέχυμα (Ανώγια και Δυτική Κρήτη- ανέχυμα) και σαν αθίσει το καζάνι παίρνεις τ' ανέχυμα και του το χύνεις και *συμπαίνεις* στη φωθιά, σε λιγάκι ώρα ανεβάζει τη μυζήθρα απάνω, λιγαίνεις τοτεσά τη φωθιά κ' αφήνεις τη μυζήθρα να ψήνεται μέσα στο καζάνι κι απόκυσ τη μαζώνεις με την κουτάλα και τη βάνεις στα τουπιά. Όντε ζεσταίνεις το γάλα για να κάμεις τη μυζήθρα τρίβεις ολοένα το πάτο του *χαρκωμάτου* με το *διόνυσον*.

Σα βγάλεις τη μυζήθρα βουτάς τα τουπιά με το τυρί μέσα στο βραστό *χουμά* και τ' αφίνεις λιγάκι ώρα και ζεματίζεται το τυρί. Ύστερα το ξετουπίζεις, το γυρίζεις, τ' αλατίζεις και τ' αφίνεις να στεγνώξει, να γενεί τυρί.

Τη μυζήθρα γή την ξετουπίζεις, την αλατίζεις και την κάνεις *ανθοτύρους*, γή τη βάνεις στη *μαδαρά* 10-15 μέρες τη πετρώνεις, την αλατίζεις και την βάνεις στην *κουρούπα*, την πατείς καλά, τσι βάνεις από κάτω κληματόφυλλα, τη σκεπάζεις και τη δένεις και γυρίζεις την *κουρούπα αμπούμπουρα* να στείρωση και ξετελεύγει ξινή μυζήθρα και την έχει σα χρειαστεί».

Λέξεις & όροι της τυροκομίας:

- **Ξινόγαλο ή Ξύγαλο:** Γάλα, όταν το αφήσουν σκοπίμως να ξινίσει. Με την προσθήκη χονδροαλεσμένου σιταριού παράγεται ο *ξινόχοντρος*.
- **Βραστόγαλο:** Γάλα βρασμένο με προσθήκη αλατιού.
- **Κρυγιόγαλο:** Γάλα βρασμένο που έχει κρυώσει και του έχει αφαιρεθεί η τσήπα.
- **Γάλα τσι ταχινής :** Η πρωινή άμελξη.
- **Τυροκόμος:** Ο επιτηδειότερος, καθαρότερος και εμπειρότερος των κτηνοτρόφων.
- **Κονόμος :** Ότι περίπου και ο τυροκόμος. Στη Μονή Τοπλού, κονόμος και καλόγηρος, ήταν ο διευθύνων σύμβουλος των βοσκών.
- **Τυροκομιών:** Το προϊόν της τυροκομίας, τυρί, μυζήθρα, ανθοτύρος, βούτυρο κ.λ.π. Λέγεται και δια τουρκ. Λέξεως μαζούλι.

- **Μαντρατζής;** Βοηθός του τυροκόμου, μικρός σε ηλικία.
- **Τυροκομώ:** Τυροκομική πράξη.
- **Μάντρα η Μάνδρα:** Το παρά το *μητάτο* περίφραγμα ύψους 1-1&1/2 του μέτρου, όπου εισέρχονται (σταυλίζονται) τα έγγαλα το βράδυ και το πρωί αρμέγονται.
- **Παραμάντρι:** Το εσωτερικό μέρος της μάνδρας όπου *μαχώνονται* (συνελεύονται, συμπιέζονται) τα ζώα για να την αλμεγή τους στον πόρο. Αλλιώς και *σκαλομάντρι*.
- **Πίνακας:** Δοχείο ξύλινο ή πήλινο που τοποθετείται το γάλα από τα ζώα στον πόρο της μάνδρας.
- **Πινακόλακκος:** Λάκκος μικρού βάθους στο μέσο του πόρου της μάνδρας, όπου τοποθετείται ο πίνακας για να μην υπάρχει κίνδυνος ανατροπής του.
- **Μητατάρης:** Ο τυροκόμος ή κονόμος
- **Κνησαρόπανον:** Ύφασμα που χρησιμοποιείται ως προστατευτικό για την απομάκρυνση από τρίχες ή άλλες ύλες που μπορεί να περιέχει το γάλα. Καλείται και *σειροπάνι* ή *χαυλί*.
- **Στατίζω:** Σταματώ τη μίαν αλμεγή του γάλακτος (όταν δεν είναι επαρκής για να τυροκομηθεί).
- **Πρωτόγαλη και Πρωτόγαλη και Τυρεύτης:** Το πρώτο γάλα που δεν προφθάνει να φάει το νεογέννητο αρνί. Είναι παχύ και πήσσει μόνο του.
- **Αγαστέρα και Μαγιά** (Τουρκ.) και **Τυρεύτης:** Είναι το πηκτό γαλάκτωμα του στομάχου του αρνιού και χρησιμοποιείται προς για την πήξη του γάλακτος. Σήμερα είναι η *πυτιά*.
- **Χάρκωμα, Σίγλα, Καζάνι** (τουρκ.), **Λαβέτζι** : Καλείται το *καζάνι* τυροκόμισης. Το μικρότερο δε λέγεται και *Σιγλί*.
- **Ταράχτης:** Ξύλινη ή μεταλλική ράβδος που έχει στο κάτω μέρος φούντα, για να ανακατεύει το γάλα όταν αρχίσει να ζεσταίνεται.
- **Διόνυσος:** Ράβδος που έχει στο κάτω μέρος ξύλο ή μέταλλο σε σχήμα **T** ή *πατερίτσα* καλόγηρου, χρησιμοποιείται για την *μυζήθρα*.

- **Τυροκόμος:** Εκτός των παραπάνω και ράβδος διχαλωτή που πιέζει το χλωρό τυρί για να στραγγίσει.

Ζωικό Κεφάλαιο – Εγκεκριμένες Μονάδες Γάλακτος - Τυροκομικά Προϊόντα

Ζωικό Κεφάλαιο 2012:

1.402 ζωικές εκμεταλλεύσεις:

- Αίγες 140
- Πρόβατα 459

Μεικτά 803

Ζωικό Κεφάλαιο:

- Αίγες 57.084
- Πρόβατα 115.462
- Κριγιοί 6.860
- Τράγοι 6.317

(Πηγές: Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Νομού Λασιθίου)

Εγκεκριμένες Μονάδες Γάλακτος:

Παραδώσεις παραγωγών πρόβειου & γίδινου γάλακτος, στο Νομό Λασιθίου για το έτος 2012.

Αριθμός Κωδικών πρόβειου	Ποσότητα	Μέση Τιμή
305	1.898.855	0,9012

Αριθμός Κωδικών γίδινου	Ποσότητα	Μέση Τιμή
-------------------------	----------	-----------

123

294.023

0,5414

Αιγοπροβατοτρόφοι

338

(Πηγές: ΕΛΟΓΑΚ επικαιροποίηση 27/05/2013)

Εγκεκριμένες Μονάδες Γάλακτος**Αγροτικός Συνεταιρισμός Οροπεδίου Λασιθίου**

Έδρα: Καμινάκι Οροπεδίου Λασιθίου

Κωδικός Ε.Φ.Ε.Τ.: 32.2.1240

Κουβαράκης & ΣΙΑ Ο.Ε.

Έδρα: Παπαναστασιου 22 Σητεία

Κωδικός Ε.Φ.Ε.Τ.: 32.1230

Συλλιγάρδος Ο.Ε.

Έδρα: Νεάπολη Λασιθίου

Κωδικός Ε.Φ.Ε.Τ.: 32.4.220

Σπετσωτάκης Εμμ. Χριστόφορος

Έδρα: Κορνάρου Βιτσέντζου 33 Σητεία

Κωδικός Ε.Φ.Ε.Τ.: 32.232

Καλαμπόκης Α.Ε. ΘΕΜΙΣ

Έδρα: Τρυπητός Σητείας

Κωδικός Ε.Φ.Ε.Τ.: 32.2.1142

(Πηγές: ΕΛΟΓΑΚ)

3.2.6 Συσκευαστήριο πατάτας – νωπών κηπευτικών – οσπρίων

Το συσκευαστήριο πατάτας, νωπών κηπευτικών και οσπρίων του Α.Σ. βρίσκεται στο Τζερμιάδο Οροπεδίου Λασιθίου. Αποτελεί μια από τις σημαντικότερες δραστηριότητες του Συνεταιρισμού μιας και τα κύρια προϊόντα της περιοχής είναι η πατάτα και τα διάφορα νωπά κηπευτικά.

Σχετικά με τις αγροτικές καλλιέργειες σε σύνολο περίπου 23 χιλ. στρεμμάτων, 10-12 χιλ. στρέμματα καλλιεργούνται με πατάτες, 3-5 χιλ. στρέμματα με διάφορα κηπευτικά, 2-5 χιλ. στρέμματα με σιτηρά και όσπρια και τα υπόλοιπα βρίσκονται σε αγρανάπαυση.

Τα υπαίθρια αγροτικά προϊόντα της περιοχής διακρίνονται για την απaráμιλλη γεύση και τη διατηρησιμότητα τους, χαρακτηριστικά που τα κάνουν να ξεχωρίζουν από ομοειδή προϊόντα άλλων περιοχών. Σε αυτό συντελούν:

- Οι ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή, όπως (παρατεταμένη χειμερινή περίοδος, δροσερό καλοκαίρι, γεωφυσική θέση περιοχής με υψόμετρο άνω των 800μ. μια καλλιέργεια στη διάρκεια του έτους).
- Η γονιμότητα των εδαφών δηλαδή (βαθιά γόνιμα και προσχωματικά εδάφη).
- Η ολοκλήρωση του βιολογικού κύκλου των φυτών, γεγονός που του δίνει τη δυνατότητα συγκέντρωσης στο μέγιστο βαθμό όλων των ποιοτικών τους χαρακτηριστικών.
- Η πολύχρονη εμπειρία και γνώση των καλλιεργητικών φροντίδων από τους παραγωγούς.

Από το 2008 λειτουργεί στις εγκαταστάσεις του Συνεταιρισμού, μια σύγχρονη μονάδα τυποποίησης και συσκευασίας πατάτας. Η μονάδα αυτή έχει τη δυνατότητα να τυποποιεί πατάτες σε διάφορες συσκευασίες σε πολλά διαφορετικά μεγέθη ανάλογα με τις παραγγελίες του κάθε πελάτη. Επίσης υπάρχει και μια μονάδα συσκευασίας για την διακίνηση των νωπών κηπευτικών από τους παραγωγούς-μέλη μας. Παράλληλα των παραπάνω ειδών είναι και τα όσπρια και το μέλι.

Ακολουθούν τα σχετικά δικαιολογητικά που συνοδεύουν το τμήμα:

1. Όλα τα προϊόντα θα συνοδεύονται με σήμανση ανά παραγωγό και ανά κωδικό προϊόντος, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Νομοθεσίας.
2. Οι τιμές των προϊόντων είναι απαλλαγμένες από Φ.Π.Α (τα είδη τιμολογούνται για λογαριασμό των παραγωγών).
3. Οι συνεργαζόμενοι παραγωγοί της μονάδας, έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με πρότυπο GLOBAL G.A.P. και με κωδικό πιστοποίησης ομάδος GGN 40503735246093.
4. Για όλα τα προϊόντα ακολουθείται αυστηρή μέθοδος ιχνηλασιμότητας καθώς και αναλύσεις υπολειμμάτων.
5. Επιπροσθέτως ο Συνεταιρισμός ακολουθεί τα κάτωθι σύμφωνα με τις υποδείξεις της Ελληνικής Νομοθεσίας:
 - A. Εγγραφή στο Φυτό-υγειονομικό Μητρώο με Αρ. Πρ/λου. 23021/286-2004.
 - B. Εγγραφή στο Μητρώο Εμπόρων Νωπών Κηπευτικών με Αρ. Πρ/λου. 27844/2-7-2008.
 - Γ. ISO 2200:2005 με Αρ. Αναφοράς 8320311 και ISO 9001:2000 με Αρ. Αναφοράς 8110310.

Προϊόντα:

<u>Προϊόν</u>	<u>Διαθεσιμότητα</u>
Πατάτα (συσκευασίες από 3-30kg)	Από τέλη 8 ^{ου} έως τέλος έτους.
Φυλλώδη κηπευτικά	Από τα τέλη 6 ^{ου} έως τέλη 9 ^{ου}
Τομάτες-πιπεριές-καρπούζι	Από αρχές 8 ^{ου} έως τέλη 10 ^{ου}
Ρεβίθια μέτρια	Από τέλη 8 ^{ου} έως τέλος έτους.
Κουκιά μέτρια	Από τέλη 8 ^{ου} έως τέλος έτους.
Φασόλια άσπρα	Από τέλη 8 ^{ου} έως τέλος έτους.

Φακές	Από τέλη 8 ^{ου} έως τέλος έτους.
Μέλι από άνθη (ανοιξιάτικα-καλοκαιρινά) & από κωνοφόρα δέντρα.	12 μήνες

3.2.7 Ιστορικό Πατάτας

Η πατάτα δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι προκάλεσε μια επανάσταση στη διατροφή των προγόνων μας, αφού τον περασμένο αιώνα διώχνει από τους αγρούς μεγάλες ποικιλίες οσπριωδών και λαχανικών, και κυρίως προσφέρει το σπάσιμο ενός φράγματος αιώνων ως προς το σιτάρι, που προσέφερε πάντα συγκεκριμένη ποσότητα παραγωγής, δίδοντας τη δυνατότητα στον αγρότη να θρέψει περισσότερα στόματα και κυρίως να έχει πρώτη φορά πλεόνασμα παραγωγής.

Κατά τη διάρκεια του κνηγίου χρυσού στο Κοντεϊκ της Αλάσκας (1897 – 1898) οι πατάτες άξιζαν ουσιαστικά το βάρος τους σε χρυσό. Οι πατάτες εκτιμηθήκαν τόσο για την περιεκτικότητά τους σε βιταμίνη C, που οι ανθρακωρύχοι αντάλλαξαν χρυσό με πατάτες.

Επίσης στο νησί του Ατλαντικού Τριστάν ντε Κούνα, οι πατάτες χρησιμοποιήθηκαν μια φορά ως το ανεπίσημο νόμισμα της χώρας.

Η πατάτα ήταν επίσης σημαντική στη ροή της Ιστορίας στον 20^ο αιώνα στην Ευρώπη, ειδικά στη Γερμανία κατά τη διάρκεια δύο παγκοσμίων πολέμων.

Με την υψηλή της περιεκτικότητα σε Υδατάνθρακες η πατάτα είναι σήμερα ένα βασικό τρόφιμο των δυτικών λαών. Ευδοκίμει καλύτερα σε δροσερό, υγρό κλίμα. Η Γερμανία, η Ρωσία και η Πολωνία είναι η μέγιστες – παραγωγικές χώρες της Ευρώπης.

Η πατάτα είναι ένα κηπευτικό που αποτελείται από 80% νερό και 20% περίπου ξηρή ουσία. Συγκεκριμένα στα 100 γραμμάρια περιέχει 18 γραμμάρια υδατάνθρακες, 2 γραμμάρια πρωτεΐνη, 0,1 γραμμάρια λίπους, 1-3 γραμμάρια φυτικές ίνες, βιταμίνες Β και C και άλλα ανόργανα άλατα ασβεστίου, σιδήρου, καλίου και νατρίου. Μια μέτρια πατάτα περιέχει 0,11 μικρογραμμάρια θειαμίνη, 0,20 μικρογραμμάρια πυριδοξύνη και 1,4 μικρογραμμάρια νιασίνη.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης η συνολική ελληνική γεωργική γη το 2009 είναι 37.601 χιλ. στρέμματα. Έκταση καλλιέργειας πατάτας 452 χιλ. στρέμματα. Παραγωγή πατάτας 896 χιλ. τόνοι. Ποσοστό κάλυψης γεωργικής γης 1,2%.

Η πατάτα είναι φυτό ιθαγενές των υψιπέδων του Μεξικού, του Περού (Περουβιανών Άνδεων), της Χιλής και της Κολομβίας, περιοχών όπου ζούσαν Ινδιάνοι, Ίνκας, Αζτέκοι.

Η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που εισήγαγε την πατάτα από τη Ν. Αμερική ήταν η Ισπανία το 1565 και σταδιακά ακολούθησαν και άλλες

χώρες της Ευρώπης. Η Γερμανία, η Ρωσία και η Πολωνία αποτελούν τις μεγαλύτερες πατατο-παραγωγούς χώρες της Ευρώπης.

Η παραγωγή πατάτας ήταν πολύ σημαντική, ιδιαίτερα στα δύσκολα χρόνια των Παγκοσμίων Πολέμων, αφού έθρεψε και κράτησε ζωντανούς πολλούς ανθρώπους

Η πατάτα, σύμφωνα με την ελληνική παράδοση και τους ιστορικούς, εισήχθηκε στην Ελλάδα επί εποχής Καποδίστρια ή κάπου μεταξύ 1800 – 1828. Αρχικά η πατάτα εισήχθηκε στην Κέρκυρα (όταν Κυβερνήτης της Ιόνιας Πολιτείας ήταν ο Καποδίστριας), μετά στην Αίγινα (την πρώτη πρωτεύουσα της Ελλάδος) και ακολούθως και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Στην Κέρκυρα φαίνεται ότι η πρώτη καλλιέργεια έγινε το 1800. Σε ιταλικά έγγραφα της Ιονίου Πολιτείας του 1811 αναφέρεται το ενδιαφέρον για τη διάδοση αυτής της καλλιέργειας. Το 1812 οι Γάλλοι έφεραν στην Κέρκυρα από την Τουλόν φορτίο πατατών για σπορά. Το 1817 εξεδόθη στην Κέρκυρα φυλλάδιο με τον τίτλο «Καλλιέργεια των γεωμήλων», γραμμένο από το Σ. Παραμυθιώτη.

Στο νέο ελληνικό κράτος η πατάτα εισήχθη ως καλλιέργεια και τροφή χάρη στο τεράστιο ενδιαφέρον του κυβερνήτη Καποδίστρια για τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας. Στην αρχή η πατάτα καλλιεργήθηκε σε περιορισμένη κλίμακα, πειραματικά, στην περιοχή της Τίρυνθας. Λέγεται μάλιστα ότι ο Ιωάννης Καποδίστριας, λόγω της επιφυλακτικότητας των Ελλήνων προς το νέο τρόφιμο, τις κλείδωνε σε αποθήκες, τις οποίες εσκεμμένα άφηνε αφύλακτες τη νύχτα, ώστε να μπορεί ο λαός να τις κλέψει νομίζοντας ότι είναι πολύτιμες.

3.2.8 Η εισαγωγή και η ονομασία «ΠΑΤΑΤΑ»

Η ονομασία πατάτα (= αγγλικά potato) προέρχεται από την ισπανική ονομασία patata ή batata. Η πατάτα εισήχθηκε στην Ευρώπη από Ισπανούς αξιωματικούς εξερευνητές, όταν εξερευνούσαν και κατακτούσαν τη Νότιο Αμερική. Ειδικότερα η μεταφορά της πατάτας στην Ευρώπη από το Νέο Κόσμο (Αμερική) και το όνομά της, σύμφωνα με δημοσίευμα της λασιθιώτικης εφημερίδας «Ανατολή» στις 21-1-1938 που επικαλείται ένα έγκριτο καθηγητή με το όνομα Κωτούλα, σχετίζεται με την αισθηματική περιπέτεια ενός νεαρού Ισπανού αξιωματικού, του don Πιέντρο, που υπηρετούσε στο Περού και της όμορφης κόρης ενός ιθαγενούς φυλάρχου της περιοχής με το όνομα «Μπατάτα». Όταν επέστρεψε στην πατρίδα του ο νεαρός αξιωματικός, εκτός από την αγαπημένη του πήρε μαζί του και τους εξωτικούς καρπούς (μεταξύ αυτών και πατάτες) που έτρωγε κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Νέο Κόσμο. Σαν έφτασε στην πατρίδα του την Ισπανία, οι συμπατριώτες του

ακούγοντας το όνομα «Μπατατα», που συνεχώς επαναλάμβανε, νόμιζαν ότι ήταν το όνομα των εξωτικών κονδύλων, ενώ ήταν το όνομα της αγαπημένης του.

ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

Οι βασικότερες ποικιλίες είναι:

1. Σπούντα. Οι κόνδυλοι της είναι μεγάλοι, μακρουλοί με ελαφριά κίτρινη σάρκα.
2. Αγρία. Οι κόνδυλοι της είναι στρογγυλοί με βαθιά κίτρινη σάρκα.
3. Λιζέττα. Ποικιλία παρόμοια με τη Σπούντα που προήλθε από διασταύρωση της. Οι κόνδυλοί της είναι ομοιόμορφοι.
4. Λόλα. Παρόμοια με τη Σπούντα και τη Λιζέττα αλλά με στρογγυλούς κονδύλους.
5. Τιμάτε. Σχετικά νέα ποικιλία. Είναι πιο μικρή από τις προηγούμενες αλλά με τα ίδια χαρακτηριστικά.
6. Νταΐαμοντ. Παράγει μέτριους προς μεγάλους κονδύλους σε σχήμα αχλαδιού. Είναι ευρείας χρήσης.
7. Νικόλα. Είναι πατάτα κιτρινόσαρκη με γεύση γλυκεία, πολλαπλής χρήσης αλλά ιδανική για πατατοσαλάτα. Πολύ δημοφιλής στην Ευρώπη.
8. Σιαρλότ. Έχει χαρακτηριστικά παρόμοια με τη Νικόλα.
9. Κάρα. Είναι κατεξοχήν πατάτα εξαγωγής. Είναι λευκόσαρκη και έχει σχήμα στρογγυλό με κοκκινωπά μάτια.
10. Φιλέτα. Είναι σαλατοπατάτα με αυγοειδής κονδύλους, μέτριου μεγέθους με κόκκινη επιδερμίδα και βαθιά κίτρινη σάρκα.
11. Μάραμπελ. Είναι ποικιλία πλατιάς κατανάλωσης με πολύ καλή λεπτή γεύση. Έχει κίτρινη σάρκα.
12. Ινόβα. Είναι πατάτα που προήλθε από διασταύρωση Νικόλα και Ιμπάλα.
13. Μαρφόνα. Έχει μεγάλους κονδύλους με αυγοειδές σχήμα.
14. Σηκλήντε. Έχει κονδύλους μικρούς έως μέτριους με κίτρινη σάρκα.

3.2.9 Εισαγωγή της Πατάτας στο Λασιθί και από εκεί σε όλη την Κρήτη

Οι πρώτοι κόνδυλοι πατάτας που εισήχθησαν στην Κρήτη και φυτεύτηκαν στο Οροπέδιο Λασιθίου, σύμφωνα με ένα δημοσίευμα του Λασιθιώτη (από το χωριό Ψυχρό Οροπεδίου Λασιθίου) Αλέξανδρου Σακελλάρη στη λασιθιώτικη εφημερίδα «η Δίκητη» (αρ. φύλλου 6) το έτος 1978 και με τον τίτλο «Οι πρώτες πατάτες στο Λασιθί», προέρχονταν από τη νήσο Νάξο και τους είχε μεταφέρει κάποιος εθελοντής στην επανάσταση του 1866 – 69 με το όνομα Γ. Ζερβουδάκης ή Γερο Δάσκαλος. Στη συνέχεια ο Γ. Ζερβουδάκης, επειδή παρέμεινε ως δάσκαλος στο χωριό Ψυχρό, φύτεψε το 1878 κάποιους από τους κονδύλους πατάτας στην περιοχή Άγιος Κύριλλος του χωριού Ψυχρό.

Η χρησιμοποίηση στη συνέχεια της ανεμαντλίας (μύλου) για την άρδευση των πατατο-φυτειών, οι κλιματολογικές συνθήκες και τα εδαφολογικά χαρακτηριστικά του Οροπεδίου Λασιθίου, συμπληρώνει ο γιατρός και ερευνητής Γιάννης Καραβαλάκης, κατέστησαν σε σύντομο χρονικό διάστημα το Οροπέδιο Λασιθίου ένα από τα σημαντικότερα πατατο-παραγωγικά κέντρα της χώρας και από εκεί μετά η πατατο-καλλιέργεια διαδόθηκε αρχικά σε όλο το Λασιθί και στη συνέχεια και στις άλλες περιοχές της Κρήτης.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με ορισμένους η εισαγωγή της πατάτας στην Κρήτη - Λασιθί έγινε το 1920, κάτι που δεν είναι αληθές, αλλά έγινε κατά την εποχή που λέει η ως άνω μαρτυρία, η οποία επιβεβαιώνεται και από άλλες, όπως θα δούμε πιο κάτω.

3.2.10 Οι πρώτες ποικιλίες Πατάτας στο Λασιθί και ο αρχικός τρόπος καλλιέργειάς τους

Ο Α. Βορεάδης σε άρθρο του στην εφημερίδα «Ηράκλειον» (αρ. φύλ. 15) στις 18 – 11 – 1893, σχετικά με την εισαγωγή και την αρχική καλλιέργεια των γεωμήλων, αναφέρει: «Η καλλιέργεια των γεωμήλων εν τη νήσω μόνο προ ολίγων δεκαετηρίδων ήρχισε να γενικεύεται. Σήμερα (1938) η των γεωμήλων χρήσις και καλλιέργεια είναι διαδεδομένη κατά το μάλλον ή ήττον εις όλα τα μέρη της Κρήτης και το μείζον μέρος των καταναλισκομένων εν τη ημετ. νησω γεωμήλων παράγεται εν αυτή.... Τα γεώμηλα θέλουν, ως γνωστόν, συχνά πότισμα, ίνα τραφώσι καλώς. Εν Κρήτη, εκεί

όπου δεν υπάρχουν πηγαία ύδατα, μεταχειρίζονται διάφορα μέσα δια να ανασύρουν νερόν εκ των πηγαδίων προς πότισμα των κήπων. Το αρχαιότερον ως απλούστερον εξ όλων είναι το γεράνι, το οποίον ακόμη και τώρα είναι εν πολλή χρήσει. Επίσης αρκετά παλιά αλλά λίαν περιορισμένα πάντοτε δια το πολυδάπανον σχετικώς προς τους πόρους των χωρικών μας είναι η χρήσις των λεγόμενων σακιέδων. Χειροκίνητων αντλιών εσχάτως μόνον ήρχισε να γίνεται χρήσις».

Η πρώτη πατάτα που καλλιεργήθηκε στο Λασιθί, σύμφωνα με τα απομνημονεύματα του Καπετάν Κρασαναδάμη, ήταν η καλούμενη «κόκκινη πατάτα», την οποία πρόλαβα και ο Βορεάδης ίδιος. Ονομαζόταν έτσι, γιατί είχε κοκκινωπή σάρκα και διατηρήθηκε έως το 1950 - 1960. Τη διαδέχτηκαν διάφορες άλλες ποικιλίες με κυριότερες τη λευκόσαρκτη «Κενεμπεκ (Kennebec) και την κιτρινόσαρκτη «Σπούντα» (Spunta).

Αρχικά το όργωμα της γης και το φύτεμα της πατάτας στο Λασιθί γίνονταν με το άροτρο που το έσερναν είτε δυο βόδια μαζί (βλέπε εικόνα) είτε από μόνο του ένα μουλάρι (ημίονος) ή άλογο ή γαϊδούρι. Σήμερα αυτό γίνεται με ειδικά μηχανήματα (τα τρακτέρ).

Οι πατάτες στο Οροπέδιο Λασιθίου φυτεύονται και φυτεύονται σε αυλακιές. Δηλαδή ανοίγεται καταρχήν μια αυλακιά με το άροτρο (ή σήμερα το τρακτέρ) όπου μέσα ρίχνονται οι σπόροι της πατάτας. Σπόροι πατάτας γίνονται είτε μικροί κόνδυλοι πατάτας είτε κομμάτια πατάτας (μια μεγάλη πατάτα κόβεται σε τόσα κομμάτια όσα και τα καλούμενα «μάθια» της = το μέρος απ' όπου προβάλλουν τα φύτρα της). Ακολούθως δίπλα ακριβώς από την αυλακιά αυτή ανοίγεται μια άλλη αυλακιά και με τέτοιο τρόπο ώστε με τα χώματά της να σκεπάζει τους σπόρους της προηγούμενης αυλακιάς. Ακολούθως η αυλακιά αυτή μένει κενή, για να περνά το νερό κατά το πότισμα, και δίπλα από αυτήν ανοίγεται μια άλλη αυλακιά, για να ριχτούν εκεί σπόροι πατάτας κλπ.

Ένα μήνα περίπου αφότου φυτρώσουν οι πατάτες πρέπει να γίνει το σκάλισμα του αυλακιού και το παράχωμα του φυτού από τα χώματα του αυλακιού. Προσέχουμε το χώμα να μην καλύψει τελείως τα φυτά. Ποτίζουμε τα αυλάκια περίπου μια φορά την εβδομάδα ή ανάλογα με τη θερμοκρασία. Φροντίζουμε να μην ξεραθούν τελείως τα αυλάκια.

Το κύριο αυλάκι που φέρνει το νερό για πότισμα των πατατών λέγεται «καταπότης». Το φράξιμο στο τελείωμα ενός αυλακιού ονομάζεται «κώλος» και το μέρος του αυλακιού που ανοίγουμε, για να μπει το νερό, ονομάζεται «κόψιμο». «Ασταχός» ονομάζεται η σειρά, το μέρος μεταξύ των δυο αυλακιών που είναι υπερυψωμένο και όπου βλαστάνει – βγάζει τις πατάτες «η παταθιά».

Αρχικά οι πατάτες φυτεύονταν κατά το μήνα Απρίλιο - Μάιο και έβγαιναν το Σεπτέμβριο – Οκτώβριο. Σήμερα η διάρκεια έχει κατά πολύ μικρύνει, επειδή έχουν βγει πιο γρηγορο-αναπτυσσόμενες ποικιλίες. Σήμερα 3-5 μήνες περίπου μετά που θα φυτρώσουν οι πατάτες είναι έτοιμες για μάζεμα. Το καταλαβαίνουμε, όταν έχουν ανθίσει τα φυτά και σιγά-σιγά αρχίζουν να ξεραίνονται.

Σημειώνεται επίσης ότι:

Α) Σύμφωνα επίσης με τον καθηγητή Πανεπιστημίου κ. Μ. Κασσωτάκη («Το Λασιθί», Αθήνα 1977) η πατάτα εισήχθηκε στο Οροπέδιο Λασιθίου στα τέλη του 19ου αιώνα.

Β) Στο Οροπέδιο Λασιθίου με την ονομασία «πατάτα – πατάτες» λέγονται οι κόνδυλοι και με την ονομασία «παταθιά - παταθιές» λέγονται τα φυτά.

Γ) Σύμφωνα επίσης με την τοπική παράδοση, αλλά και τον Αδαμάντιο Τσουκάκη (γιο ενός από τους πρώτους Λασιθιώτες Χαρκιάδες - Χαρκιάδες λέγονται αυτοί που κατασκευάζουν σιδερένια εργαλεία για τη γεωργία: υνιά, σκαπέτια, κασμάδες, τσεκούρια κλπ, αλλά και σιδερένιους μύλους για το πότισμα) αρχικά, τότε που πρωτοεμφανίστηκε η πατάτα στο Λασιθί, το πότισμα της πατάτας γινόταν είτε με κουβάδες που βυθίζονταν μέσα στα πηγάδια ή τους νερόλακκους είτε με τα καλούμενα γεράνια και καμιά φορά και με τα καλούμενα ράγλα ή με τους καλούμενους σακιέδες (μαγγανοπήγαδα), σε πάρα πολύ όμως περιορισμένη κλίμακα, γιατί εκτός που κόστιζαν υπερβολικά σαν μηχανήματα χρειάζονταν και ειδικό ζώο (γαϊδούρι, ημίονο ή άλογο) για να κινεί το μηχανήμα του μαγγανοπήγαδου και επί πλέον απαιτούσε πηγάδι ειδικής κατασκευής, για να μπορούν να ανεβοκατεβαίνουν οι κουβάδες του νερού του μηχανήματος του μαγγανοπήγαδου.

Στη συνέχεια επινοήθηκαν οι ανεμόμυλοι-νερόμυλοι και σήμερα οι βενζινοκίνητες ή ηλεκτροκίνητες υδραντλίες.

3.2.11 Γιατί η λασιθιώτικη πατάτα είναι η καλύτερη

Η λασιθιώτικη πατάτα φημίζεται εδώ και χρόνια για την απaráμιλλη ποιότητα και γεύση της. Σ' αυτό συντελούν πάρα πολλοί παράγοντες, όπως η πολύχρονη εμπειρία και οι παραδοσιακές μέθοδοι καλλιέργειας και περιποίησης που εφαρμόζονται από τους Λασιθιώτες πατατοπαραγωγούς, τα γόνιμα εδάφη, οι ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στο Οροπέδιο Λασιθίου και το γεγονός ότι το φυτό και φυτεύεται φυσιολογικά (άνοιξη προς καλοκαίρι) και αφήνεται να συμπληρώσει ολόκληρο το βιολογικό του κύκλο και συγκομίζεται, όταν είναι πια ώριμο..

Υπενθυμίζεται ότι η πατάτα είναι φυτό ιθαγενές των υψιπέδων των Περουβιανών Άνδεων και ευδοκμεί καλύτερα σε υψίπεδα εδάφη που είναι με αμμοάργιλο, γόνιμα και που αποστραγγίζονται και γενικά, όπου υπάρχει δροσερό και υγρό κλίμα, κάτι που υπάρχει στο Οροπέδιο Λασιθίου.

Το Οροπέδιο Λασιθίου είναι ιδανικό μέρος για την καλλιέργειά της, επειδή αφενός έχει υψόμετρο, 850 μέτρα, με συνέπεια να το δροσίζουν το καλοκαίρι τα μεσογειακά μελτέμια και αφετέρου τα εδάφη του είναι προσχώσεις από τα βουνά, οι οποίες αποτελούνται από χώμα, κυρίως αργίλου, και κοπριές των κοπαδιών της Δίκτης.

Σε άλλα μέρη η ωρίμανση της πατάτας δεν επιτυγχάνεται είτε γιατί η καλλιέργεια διακόπτεται από ψύχος ή καύσωνα είτε γιατί σημειώνεται έλλειψη νερού. Ομοίως σε άλλα μέρη, λόγω καιρικών συνθηκών ή για λόγους πρωιμότητας (άρα καλύτερης τιμής), οι πατάτες δε φυτεύονται όπως πρέπει, δηλαδή την άνοιξη-καλοκαίρι, αλλά είτε μεταξύ Ιανουαρίου - Μαρτίου (εαρινή πατάτα) είτε μεταξύ Αυγούστου – Σεπτεμβρίου (φθινοπωρινή πατάτα), άρα εποχές που δεν είναι φυσιολογικές για τα φυτά. Όλα αυτά είναι και ο λόγος που οι μη λασιθιώτικες πατάτες – κόνδυλοι και δεν είναι νόστιμες και μαραίνονται ή σαπίζουν σε ελάχιστες μέρες, ενώ οι λασιθιώτικες και νόστιμες είναι και διαρκούν πάρα πολλούς μήνες.

Σημειώνεται επίσης ότι:

1) Οι ειδικοί λένε ότι η γεύση της πατάτας δεν έχει να κάνει τόσο με την ποικιλία, όσο με τη λίπανση του χωραφιού, το κλίμα και το έδαφος.

- 2) Το Οροπέδιο Λασιθίου είναι όπως ένα ταψί, δηλαδή περιτριγυρίζεται από βουνά, και τα νερά που καταφθάνουν εκεί από τα βουνά το χειμώνα δε χύνονται στη θάλασσα, αλλά αποστραγγίζονται (φιλτράρονται και καταχωιιάζονται) στο υπέδαφος. Αν είναι πολλά, καταχωιιάζονται σε μια καταβόθρα που ονομάζεται «χώνος».
- 3) Το μάζεμα της πατάτας στο Λασιθί γίνεται όχι μόνο, όταν ξεραθεί η παταθιά (= το φυτό της πατάτας), όπως γίνεται σε άλλα μέρη, αλλά και όταν το έδαφος και ο καιρός είναι ξηρός και δροσερός. Ακολουθως συλλέγονται σε σκοτεινό, όμως αεριζόμενο και δροσερό-στεγνό μέρος.
- 4) Οι λασιθιώτικες πατάτες συνιστώνται στις παθήσεις της καρδιάς και των νεφρών. Στο ζαχαρώδη διαβήτη αντικαθιστούν το ψωμί. Οι άβραστες πατάτες αποτελούν θεραπευτική ουσία εναντίον του σκορβούτου.

3.2.12 Πιστοποιημένες πατάτες σε όλη την Κρήτη από την ΕΑΣ Λασιθίου

Με μεγάλη συμμετοχή του κοινού πραγματοποιήθηκαν για 14^η συνεχή χρονιά οι τριήμερες εκδηλώσεις για τη «Γιορτή Πατάτας» στο Δημοτικό σχολείο Τζερμιάδων στο Οροπέδιο Λασιθίου. Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λασιθίου όπως ανακοίνωσε ο Διευθυντής της κος Θεόδωρος Μουδάτσος ξεκίνησε από φέτος να λειτουργεί τις πιστοποιημένες εγκαταστάσεις του συσκευαστηρίου και να προσφέρει κορυφαίο ποιοτικό προϊόν ονομασίας προέλευσης σε όλους τους νομούς της Κρήτης, σε συσκευασίες των 5 και των 30 κιλών.

Οι 4.500 χιλιάδες συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να γευτούν την ξεχωριστή νοστιμιά της Οροπεδιώτικης πατάτας, τα λαχανικά της περιοχής καθώς και το μοναδικό ψητό στους ξυλόφουρνους.

«Για αυτή τη γιορτή που έχει κερδίσει φίλους όχι μόνο από το Οροπέδιο Λασιθίου δούλεψαν αφιλοκερδώς 44 άνθρωποι. Το Διοικητικό Συμβούλιο, Μέλη και φίλοι του Συλλόγου που ενδιαφέρθηκαν μόνο για να απολαύσουν οι επισκέπτες μια ευχάριστη και ξεχωριστή βραδιά, σε μια προσπάθεια να τιμηθούν τα αγροτικά προϊόντα του τόπου που χρόνια τώρα ξεχωρίζουν στο κρητικό τραπέζι για την ποιότητα και τη γεύση τους», ανέφερε χαρακτηριστικά ο Δήμαρχος Οροπεδίου Λασιθίου κος Γιώργος Μηλιαράς καλωσορίζοντας τους συμμετέχοντες στην εκδήλωση του. Η γιορτή της πατάτας αποτελεί σημείο αναφοράς για όλους τους Λασιθιώτες γιατί αποτελεί το κύριο προϊόν της περιοχής. Η πατάτα του Οροπεδίου Λασιθίου

διακρίνεται για την απaráμιλλη γεύση της και τη μεγάλη διάρκεια ζωής του προϊόντος, χαρακτηριστικά που την κάνουν να ξεχωρίζουν από άλλα ομοειδή προϊόντα.

Σε αυτό συντελούν οι ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής, η γονιμότητα των εδαφών, η ολοκλήρωση του βιολογικού κύκλου του φυτού και η πολύχρονη εμπειρία των παραγωγών. Η πατάτα του Οροπεδίου Λασιθίου είναι ένα πολύτιμο αγαθό για τον τόπο που γίνεται συντονισμένη προσπάθεια να προσφερθεί στην αγορά με τον καλύτερο και πιο σύγχρονο τρόπο.

Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λασιθίου όπως ανακοίνωσε ο Διευθυντής της κος Θεόδωρος Μουδάτσος ξεκίνησε από φέτος να λειτουργεί τις πιστοποιημένες εγκαταστάσεις του συσκευαστηρίου και να προσφέρει κορυφαίο ποιοτικό προϊόν ονομασίας προέλευσης σε όλους τους νομούς της Κρήτης, σε συσκευασίες των 5 και των 30 κιλών. «Σκοπός, να αναβαθμιστεί και να διασφαλιστεί η ποιότητα του προϊόντος και η προστασία του καταναλωτή. Θέλοντας να βοηθήθει η ανάπτυξη του κλάδου και να μπορεί να καλύψει ο συνεταιρισμός την αγορά της Κρήτης, έτσι ώστε να μην κυριαρχούν τα προϊόντα από άλλες άγνωστες αγορές, εξασφαλίζοντας το εισόδημα των αγροτών του Οροπεδίου και δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας στον τόπο», τόνισε.

3.2.13 Super Market

Είναι το μοναδικό τμήμα του Συνεταιρισμού το οποίο δεν στρέφεται αποκλειστικά και μόνο στα μέλη μας. Αποτελεί ωστόσο μια σημαντική δραστηριότητα με ανάλογο μερίδιο στον συνολικό κύκλο εργασιών του Α.Σ.

3.2.14 Υπηρεσίες αγροτών-κτηνοτρόφων

Διάφορες μορφές υπηρεσιών παρέχονται στους αγρότες κτηνοτρόφους μέλη του συνεταιρισμού, με κυριότερες εξ' αυτών τις:

Ενιαία ενίσχυση ΟΣΔΕ (Ολοκληρωμένο Σύστημα Υποβολής Δηλώσεων) (επιδότησεις), επιστροφή Φ.Π.Α, ενημερώσεις προγραμμάτων Ε.Ε., χαρτογραφικό υπόβαθρο καλλιεργειών, ασφαλιστικές πρακτόρευσης.

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ:

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Η διοίκηση του Α.Σ. προσπαθεί και καταφέρνει, να χρησιμοποιεί τους ίδιους πόρους του Συνεταιρισμού επενδύοντας με πλάνο και στρατηγικό σχεδιασμό στα πλεονεκτήματα των μελών-προϊόντων, της περιοχής δραστηριοποίησης του. Η μεθοδική χρήση προγραμμάτων της Ε.Ε. συντελεί σημαντικά σε αυτό.

Η σταθερή σχέση εμπιστοσύνης με τους αγρότες-κτηνοτρόφους, μέλη του συνεταιρισμού είναι το κύριο και μοναδικό μέλημα της διοίκησης. Όλες οι παρεχόμενες δραστηριότητες του Α.Σ. στρέφονται και γίνονται για αυτούς, με σκοπό την ενίσχυση τους και την προώθηση των προϊόντων τους.

Όλα αυτά συνδυάζονται με τις απαιτήσεις και τις καταναλωτικές συνήθειες των καιρών. Η τοποθέτηση των προϊόντων του Συνεταιρισμού στις αγορές έχει εδραιωθεί και αυτό οφείλεται στη σταθερή σχέση με το καταναλωτικό κοινό, η οποία και αποκτήθηκε με την πάροδο των χρόνων. Πολλοί παράγοντες συντέλεσαν σε αυτό, κυριότεροι όμως είναι η σταθερότητα των παρεχόμενων προϊόντων και η σχέση εμπιστοσύνης σε συνδυασμό με τα προϊόντα και τους παραγωγούς μέλη του συνεταιρισμού.

Αυτά υποβοηθούν τις εμπορικές σχέσεις με τους πελάτες του συνεταιρισμού σε σχέση με την παραγωγική διαδικασία και τη σύναψη συμβολικής γεωργία με τα μέλη του. Η απόλυτη επιτυχία αυτού είναι ότι υπάρχει μια σταθερή σχέση επάρκειας προϊόντων ανάλογα με την εποχή τους, η οποία δεν δημιουργεί μεγάλα αποθέματα στον Συνεταιρισμό, με όλους τους κινδύνους που αυτά μπορούν να προκαλέσουν.

Η προσέγγιση νέων πελατών εξετάζεται πάντα και προς τούτο προσαρμόζεται παράλληλα, η διαδικασία επάρκειας προϊόντων, η εμπορική σχέση –μακρόχρονη συνεργασία, η ανάπτυξη και η κατάκτηση νέων αγορών.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ – ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ - ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ.

Α. Διευθυντικά στελέχη:

Ακολουθεί σύντομη περιγραφή των διευθυντικών στελεχών του Συνεταιρισμού:

- **Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου:**
Σμυρνάκης Εμμανουήλ
Με τις πρόσφατες αρχαιρεσίες του Δ.Σ. (28/12/2012) έλαβε το αξίωμα του προέδρου του Δ.Σ.. Αποτελεί μέλος της διοίκησης του Α.Σ. από το 2007.
Συνταξιούχος του ΙΚΑ.
- **Διευθυντής:**
Μουδάτσος Θεόδωρος
Πτυχιούχος Πανεπιστημίου Πειραιώς τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου της ΕΕΔΕ (Ελληνική Εταιρία Διοικήσεως Επιχειρήσεων). Εργάζεται από το 2003.
- **Υποδιευθυντής:**
Μπουτσάκης Συμεών
Απόφοιτος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Λυκείου Τζερμιάδου. Εργάζεται από το 1987.
- **Προϊσταμένη Λογιστηρίου:**
Αδαμάκη Νίκη
Πτυχιούχος Πανεπιστημίου Ρεθύμνου τμήματος Λογιστικής. Εργάζεται από το 2003.
- **Υπεύθυνος Τμήμα Εφοδίων:**
Κρασσανάκης Εμμανουήλ
Πτυχιούχος Α.Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων. Εργάζεται από το 2006. Από το 2012 συμμετέχει στη Διοίκηση του Α.Σ. ως εκπρόσωπος των εργαζομένων.
- **Υπεύθυνος Τυροκομείου:**
Σκυβαλάκης Νεκτάριος
Πτυχιούχος σχολής Τυροκομίας Ιωαννίνων. Εργάζεται από το 1994.
- **Υπεύθυνος Αγροτικών Προϊόντων:**
Πλατής Γεώργιος

Απόφοιτος Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Λυκείου Τζερμιάδου. Εργάζεται από το 2005.

- **Υπεύθυνος Super Market:**

Ζερβάκης Μιχάλης

Απόφοιτος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Λυκείου Τζερμιάδου. Εργάζεται από το 1999.

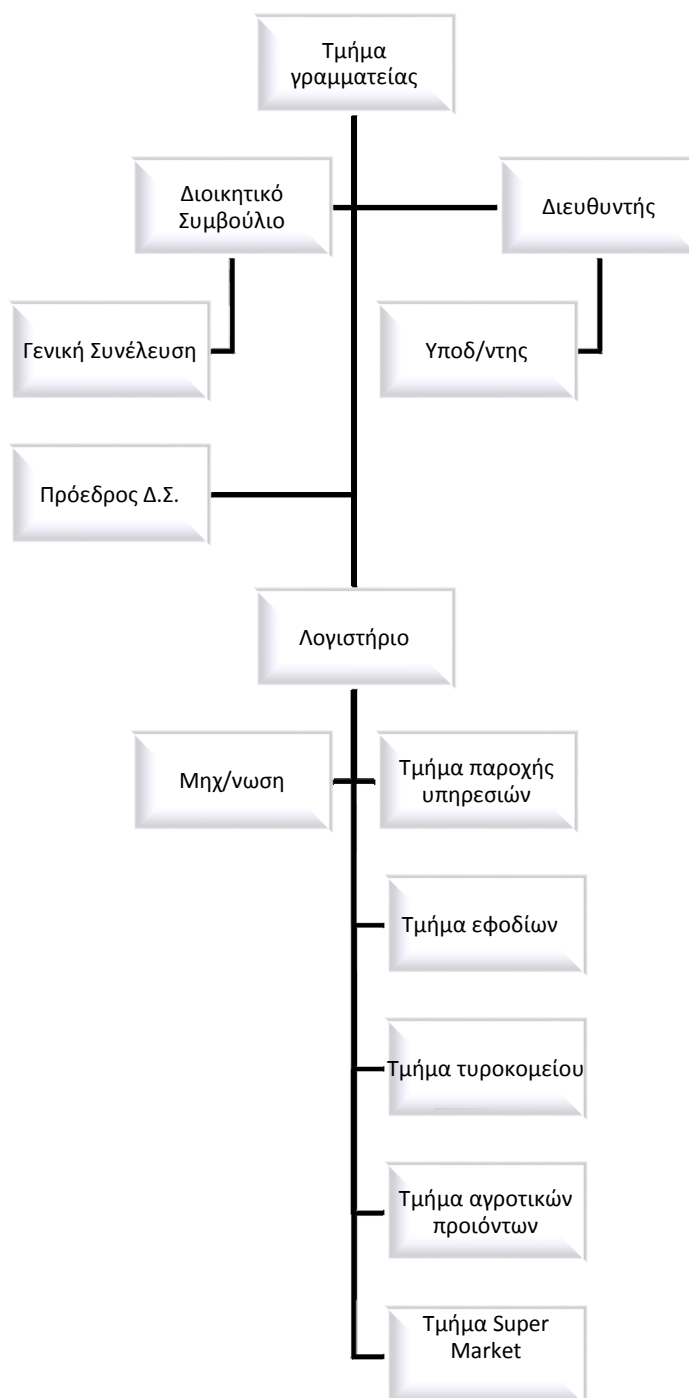
B. Αριθμός εργαζομένων-Διαχείριση Προσωπικού:

Οι συνολικοί εργαζόμενοι του Α.Σ. ανέρχονται σήμερα στους 26, οι οποίοι και αμείβονται σύμφωνα με τη Σ.Σ.Ε. Συνεταιριστικών Οργανώσεων και διαχωρίζονται ως εξής στα παρακάτω τμήματα:

<u>Τμήμα</u>	<u>Αριθμός Εργαζομένων</u>
Διοικητικό	6
Γεωργικών Εφοδίων-Ζωοτροφών	5
Τυροκομείο	8
Αγροτικών Προϊόντων	2
Super Market	5

Λόγω της εποχικότητας των τμημάτων συχνά υπάρχει μετάταξη των εργαζομένων σε τμήματα με αυξημένες απαιτήσεις εργασίας. Σε περιπτώσεις μη κάλυψης των αναγκών των τμημάτων προσλαμβάνονται εποχιακοί εργάτες, οι οποίοι ετησίως κυμαίνονται από 2-4 άτομα.

Γ. Οργανόγραμμα Α.Σ. Οροπεδίου Λασιθίου:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Παρακάτω ακολουθεί παρουσίαση των οικονομικών στοιχείων του Συνεταιρισμού την τελευταία πενταετία.

Σημείωση: Τα ποσά είναι σε χιλιάδες Ευρώ.

Ανάλυση Λογ/σμών	2008	2009	2010	2011	2012
Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	2.825	2.943	3.150	3.204	3.424
Πωλήσεις	5.904	5.955	6.218	5.618	5.316
Δάνεια Τραπεζών					
Μακροπρόθεσμα	99	67	34	27	0
Κεφάλαιο Κίνησης	0	0	0	0	0
Καθαρά κέρδη προ φόρων	141	305	137	75	45 (Εκτίμηση)

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ:

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΚΑΝΕΙ ΧΡΗΣΗ Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΑΝΑ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:

1. Έτος: 2007, μέτρο 7.12. Δραστηριότητα: Τυροκομείο. Δράση: Επέκταση-εκσυγχρονισμός.
2. Έτος: 2008, μέτρο 7.03. Δραστηριότητα: Υπηρεσίες. Δράση: Διασφαλίσεις ποιότητας τελικών προϊόντων.
3. Έτος: 2008, μέτρο 2.1. Δραστηριότητα: Συσκευαστήριο πατάτας-νωπών κηπευτικών. Δράση: Ίδρυση-εγκατάσταση Μονάδος.
4. Έτος: 2014, μέτρο 123^A. Δραστηριότητα: Τυροκομείο. Δράση: Επέκταση-εκσυγχρονισμός.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κεντρικό:

Τζερμιάδω Λασιθίου

Τ.Κ. 72052

Τ.Θ. 44424

Τηλ: 28440-22224, 22124, 22610

Fax: 2844022122

Email: easelas@otenet.gr

Υποκατάστημα:

Καμινάκι Λασιθίου

Τ.Κ. 72052

Τ.Θ. 44424

Τηλ & fax: 28440-31224

Email: diktitir@otenet.gr

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ

Αγροτικά αιτήματα και προτάσεις από το Αγροτικό Σύλλογο Οροπεδίου Λασιθίου

Ο Αγροτικός Σύλλογος Οροπεδίου Λασιθίου (Πρόεδρος κ. Μανώλης Πατεράκης, Αντιπρόεδρος Κωστής Τσουκάκης, Γραμματέας Ελευθέριος Μαρθαλαμάκης, Ταμίας Αριστ. Παπαμαθαιάκης και Μέλος Μανώλης Αγιοργιωτάκης) σε ανοικτή του επιστολή προς την Κυβέρνηση που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΝΕΑ (Φεβρουάριος 2009) αναφέρει τα εξής: Το Οροπέδιο Λασιθίου βρίσκεται σε υψόμετρο 850 μ. στην ενδοχώρα της Κρήτης, στα δυτικά του ομώνυμου Νομού, και είναι μια κατεξοχήν αγροτική περιοχή. Η μεγάλη απόσταση που το χωρίζει από τα αστικά κέντρα (60 περ. χλμ.), η δύσκολη πρόσβαση προς αυτό, **οι ιδιαίτερα δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες και η έλλειψη βασικών υποδομών στους τομείς δραστηριοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού του το καθιστούν μια περιοχή δυσπρόσιτη και μειονεκτική.** Η γεωργία και η κτηνοτροφία είναι οι κυριότερες δραστηριότητες των κατοίκων και αυτές στις οποίες στηρίζεται το οικογενειακό εισόδημα της περιοχής. Οι καλλιέργειες του γεωργικού τομέα είναι η βρώσιμη πατάτα κατά κύριο λόγο, (12 χιλ. στρ.) τα υπαίθρια κηπευτικά (3 χιλ. στρ.) και τα σιτηρά (10 χιλ. στρ.). Παρά το γεγονός ότι οι 1100 περίπου εκμεταλλεύσεις στο γεωργικό και κτηνοτροφικό τομέα είναι στην πλειονότητα τους οικογενειακού χαρακτήρα, τα τελευταία χρόνια έχουν περιέλθει σε οικονομική δυσπραγία και απόγνωση.

Στη διαμόρφωση αυτής της κατάστασης συνετέλεσαν τα ανεπίλυτα επί σειρά ετών προβλήματα του αγροτικού τομέα του τόπου μας, το υψηλό καλλιεργητικό κόστος εξαιτίας και της κατακόρυφης αύξησης των γεωργικών εφοδίων και βέβαια οι χαμηλές τιμές πώλησης των παραγόμενων από τους αγρότες μας προϊόντων.

Εάν σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία η Πολιτεία δε σταθεί αρωγός και στους αγρότες της περιοχής μας (όπως πολύ καλά έκαμε σε άλλες αγροτικές περιοχές) και δε δώσει λύσεις στα συσσωρευμένα προβλήματά τους, ο αγροτικός τους κόσμος θα καταρρεύσει και ο τόπος τους σαν αγροτικός θύλακας της Κρήτης θα πάψει να υπάρχει. ΓΙΑ ΑΥΤΟ ΖΗΤΟΥΝΕ.

1) Στρεμματική ενίσχυση στις καλλιεργούμενες εκτάσεις πατάτας ,κηπευτικών και σιτηρών, προκειμένου να καλυφθεί έστω μερικώς η απώλεια εισοδήματος της χρήσης που πέρασε.

2) Εξίσωση του συντελεστή επιστροφής ΦΠΑ στα αγροτικά προϊόντα στα ίδια επίπεδα των αγροτικών περιοχών της κεντρικής και βόρειας χώρας.

3) Αυστηρούς ελέγχους στις πύλες εισόδου των ξενόφερτων αγροτικών προϊόντων προκειμένου να προστατευθούν οι αγρότες αλλά και οι καταναλωτές από αμφιβόλου προέλευσης προϊόντα και να σταματήσουν οι ελληνοποιήσεις (πατάτας κ.λ.π. αγροτικών προϊόντων) που μαστίζουν την ελληνική αγορά και τον αγροτικό κόσμο της χώρας.

4) Μείωση του κόστους των υλικών συσκευασίας των αγροτικών προϊόντων και των γεωργικών μηχανημάτων (με μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στο 9%).

5) Κρατικό έλεγχο και παρέμβαση για τον περιορισμό και εξάλειψη της αισχροκέρδειας και των καρτέλ που έχουν εκτοξεύσει τα γεωργικά εφόδια σε απαράδεκτα υψηλά επίπεδα ,σε σχέση με τις τιμές πώλησης των αγροτικών προϊόντων.

6) Μελέτη και δημιουργία των απαραίτητων εγχειοβελτιωτικών έργων, με την ενιαία διαχείριση του υπόγειου και επιφανειακού υδάτινου δυναμικού, προϋπόθεση απαραίτητη για την κοινωνική συναίνεση αναδιάρθρωσης της αγροτικής γης στο Οροπέδιο Λασιθίου.

7) Χορήγηση των απαραίτητων πιστώσεων για εκπόνηση μελέτης αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών.

8) Εξέταση δυνατότητας επαναλειτουργίας του κέντρου σποροπαραγωγής πατατοσπόρου και στήριξη αναπαραγωγής γενετικού υλικού ενδημικών προϊόντων της περιοχής (ασπροκόλλια, γαζανά, αχλάδι χειμωνικό- ρομάνια κλπ.).

9) Κατοχύρωση του αγροτικού επαγγέλματος στους κατά κύριο επάγγελμα αγρότες και θεσμοθέτηση μέτρων ενίσχυσης των νέων αγροτών

Αγροτικά αιτήματα και προτάσεις από την ΕΑΣ Οροπεδίου Λασιθίου

Ο Πρόεδρος της Ένωσης Αγροτικών Συλλόγων Λασιθίου (ΕΑΣ ΟΛ) κ. Αρισταγόρας Παπαδάκης σε δημοσίευσμά του στην εφημερίδα «Ανατολή» (27-1-2009), σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, για να έχει μέλλον η γεωργία στο Οροπέδιο Λασιθίου, αναφέρει τα εξής:

1. Με δεδομένο ότι η περιοχή του Οροπεδίου Λασιθίου στηρίζεται πρώτιστα στο αγροτικό εισόδημα και χαρακτηρίζεται από την απομόνωση και τη μειονεκτικότητα, τα προβλήματα αποκτούν μεγαλύτερη διάσταση και καθιστούν δυσκολότερη την επιβίωση του αγροτικού κόσμου. Φέτος υπάρχει ακόμη μεγαλύτερη φτώχεια στο Λασιθί από αυτή που περιγράφουν οι υπόλοιποι αγρότες της Κρήτης. Λιπάσματα, φυτοφάρμακα, πετρέλαιο είναι πανάκριβα. Υπάρχει πολύ μεγάλο κόστος παραγωγής για την καλλιέργεια της πατάτας και πωλείται πολύ φθηνά. Ουσιαστικά πουλιέται κάτω από το κόστος παραγωγής. Φέτος η πατάτα πουλήθηκε στα 30 λεπτά το κιλό, όμως το κόστος του αγρότη ξεπέρασε το ποσό αυτό, με συνέπεια όλοι να είναι σε απόγνωση.

2. Πρέπει να γίνουν προσπάθειες για αναδιανομή του γεωργικού πλούτου και επιβολή μέτρων για την εφαρμογή του αναδασμού σε αγροτικές περιοχές με μικρούς κλήρους, όπως το Οροπέδιο Λασιθίου.

3. Απαιτείται προώθηση των ποιοτικών γεωργικών προϊόντων σε νέες αγορές μέσω συλλογικών φορέων εκμετάλλευσης.

4. Να γίνει αναδιάρθρωση των καλλιεργειών και μελέτες μέσω του αναπτυξιακού προγράμματος «Αλέξανδρος Μπαλαταζής», που θα υλοποιήσει το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης κατά τη διάρκεια του ΕΣΠΑ μέχρι το 2013.

5. Θα πρέπει να υπάρξουν μέτρα στήριξης των μικρών παραγωγών και αγροτών έναντι της μονοπωλιακής επιβολής που έχουν επιβάλει οι πολυεθνικές.

6. Πρέπει να γίνουν συντονισμένες προσπάθειες για παραγωγές ποιοτικών προϊόντων που προστατεύουν το περιβάλλον, σε σχέση με τα βιομηχανικά προϊόντα και την αρνητική τους επίδραση πάνω στη φύση.

7. Να υπάρξει ενίσχυση των νέων μορφών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, καθώς και δράσεις για έργα εγγειοβελτιωτικής υποδομής και οδοποιίας με σκοπό την

ασφάλεια των καλλιεργειών και την εύκολη πρόσβαση στα δίκτυα διανομής των αγροτών.

8. Να καθιερωθεί ο αγρότης ως επαγγελματίας σε σχέση με τη δήλωση εισοδήματός του και να υπάρξει αυστηρός έλεγχος των υπηρεσιών για την κατάθεση αριθμού μητρώου παραγωγού σε όσους κατά κύριο επάγγελμα είναι αγρότες.

Ο Διευθυντής της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Οροπεδίου Λασιθίου κ. Θεόδωρος Μουδάτσος είπε ότι, αν δε ληφθεί μέριμνα για τους πατατο-παραγωγούς του Οροπεδίου Λασιθίου, θα πάνε να καλλιεργούν πατάτες και έτσι η πατάτα θα πάψει να καλλιεργείται στο Λασιθί, κάτι ως έγινε και με τα μήλα. Ειδικότερα για αυτόν οι προοπτικές εξέλιξης για το μέλλον της πατάτας και γενικά της γεωργίας στο Λασιθί δεν είναι και τόσο ευοίωτες, επειδή:

A) Το εισόδημα που αποκτούν οι Λασιθιώτες από την καλλιέργεια της πατάτας είναι πάρα πολύ πενιχρό.

B) Οι Λασιθιώτες αντιμετωπίζουν καθημερινά πάρα πολλά προβλήματα, κυριότερα των οποίων είναι τα εξής:

1) Το πρόβλημα των ασθενειών της πατάτας (κύρια το βακτηρίδιο της φθοριμαίας). Το 2009, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Οροπεδίου Λασιθίου, διαπιστώθηκε ότι η ζημιά στις πατάτες από εντομολογικά προβλήματα ανέρχονταν σε ποσοστό της τάξης του 30 – 40 %.

2) Το μεγάλο εγγειοδιαρθρωτικό πρόβλημα του Οροπεδίου, το οποίο θα λυθεί μόνο με αναδασμό.

3) Της εξασφάλισης του αναγκαίου για όλο το Οροπέδιο Λασιθίου αρδευτικού νερού. Ήδη έχει κατασκευαστεί μια λιμνοδεξαμενή στη θέση Χαυγά και γίνονται προσπάθειες να βρεθούν χρήματα (5.5 εκατ. ευρώ), για να κατασκευαστεί και δεύτερη στην περιοχή του Αγίου Γεωργίου.

4) Της αποπεράτωσης της λιμνοδεξαμενής Αγίου Γεωργίου

Η τυποποίηση και η βιολογική καλλιέργεια θα δώσουν μέλλον και προοπτική στο Λασιθί

Ο μαθητής Γ' Λυκείου Κωνσταντίνος Φανουργιάκης στην έκθεσή του που βραβεύτηκε σε διαγωνισμό που διοργάνωσε η Πνευματική Εστία Οροπεδίου Λασιθίου με θέμα: «Η σημερινή πραγματικότητα και η προοπτική επιβίωσης και ανάπτυξης του Οροπεδίου Λασιθίου», σχετικά με τη γεωργία στο Λασιθί, αναφέρει τα εξής: «Σήμερα το Λασιθί βρίσκεται ξανά ενώπιον του κινδύνου ερήμωσης, αλλά αυτή τη φορά υπαίτιος είναι το φάσμα της αστυφιλίας. Τριάντα χρόνια το Οροπέδιο αδειάζει μέρα με τη μέρα. Κάθε χρόνο οι γεννήσεις μειώνονται, ενώ αυξάνονται οι θάνατοι..... Εκτός αυτών, κάθε νέος είναι αναγκασμένος να ξενιτευτεί για μια καλύτερη ζωή, αφού υπάρχουν ελάχιστες επιχειρήσεις και οι μόνες εργασίες είναι αυτές του αγρότη και του κτηνοτρόφου. Ακόμα, όμως, και αυτές οι εργασίες αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα. Το κυριότερο είναι η μη τυποποίηση των λασιθιώτικων προϊόντων με αποτέλεσμα η αγορά να είναι γεμάτη με «λασιθιώτικες» πατάτες ή άλλα προϊόντα προερχόμενα από τα Σκόπια, Βουλγαρία και αλλού. Επιπλέον στο Οροπέδιο δεν υπάρχει γεωπόνος, τον οποίο θα συμβουλευόταν οι αγρότες δωρεάν κι έτσι καταφεύγουν στην άκριτη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, υποθηκεύοντας έτσι την ποιότητα της σοδειάς τους.....

Αρχικά οι αγρότες πρέπει να στραφούν σε εναλλακτικές καλλιέργειες, αφού με το φράγμα Αποσελέμη θα απαγορευτεί η χρήση λιπασμάτων.- συστατικά στοιχεία του σύγχρονου τρόπου καλλιέργειας. Οι βιολογικές καλλιέργειες είναι το μέλλον, αφού με τη διαρκώς μεγαλύτερη είσοδο στην αγορά μεταλλαγμένων θα δημιουργηθεί ένα αντίρροπο κύμα για την αγορά, που θα αναζητά φυσικές τροφές χωρίς ύποπτες γενετικές μεταλλάξεις και φυτοφάρμακα. Η Ελλάδα γενικότερα πρέπει να στραφεί στη βιολογική καλλιέργεια, καθώς ούτως ή άλλως δεν έχει την τεχνογνωσία για την καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων φυτών. Πέρα τούτων τα βιολογικά προϊόντα είναι μια επικερδής επιχείρηση, που έχει ευνοϊκές προτιμήσεις των καταναλωτών. Βεβαίως, για να προστατευτεί η ονομασία προέλευσης, απαιτείται η δημιουργία κέντρου τυποποίησης των λασιθιώτικων προϊόντων στην πραγματικότητα. Ακόμα, η ίδια η ΕΑΣΑΛ πρέπει να συστήσει ειδικό κλιμάκιο από γεωπόνους, οικονομολόγους, διαφημιστές, που θα αναλάβει τον έλεγχο των αγροτών για την τήρηση των απαραίτητων τεχνικών, την ενημέρωση σχετικά με τις επιδοτήσεις, αλλά και τη διαφήμιση των προϊόντων αντίστοιχα...».

Ο Διευθυντής της Ένωσης Οροπεδίου Λασιθίου κ. Θεόδωρος Μουδάτσος, σχετικά με το θέμα της τυποποίησης, ενημέρωσε ότι η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Οροπεδίου Λασιθίου ήδη από το 2008 λειτουργεί τις πιστοποιημένες εγκαταστάσεις του συσκευαστηρίου της και προσφέρει κορυφαίο ποιοτικό προϊόν ονομασίας προέλευσης σε όλους τους νομούς της Κρήτης, σε συσκευασίες των 5 και των 30 κιλών. «Σκοπός τους είναι, τονίζει, να αναβαθμίσουμε και να διασφαλίσουμε την ποιότητα του προϊόντος και την προστασία του καταναλωτή. Θέλουν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη του κλάδου και να μπορούν να καλύψουν την αγορά της Κρήτης, έτσι ώστε να μην κυριαρχούν τα προϊόντα από άλλες άγνωστες αγορές, εξασφαλίζοντας το εισόδημα των αγροτών του Οροπεδίου και δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας στον τόπο».

Ο δήμαρχος Οροπεδίου Λασιθίου κ. Γιώργος Μηλιαράς ενημέρωσε πως η Δημοτική Αρχή πιστεύει ότι η βιολογική καλλιέργεια είναι όχι μόνο ανάγκη, αλλά θέμα ζωής για τη γη και ποιότητας ζωής για τους ανθρώπους. Επισημαίνει επίσης ότι: «Ως Δημοτική Αρχή θεωρεί τη βιολογική γεωργία μια μεγάλη πρόκληση στη λογική της αειφόρου ανάπτυξης της περιοχής, την οποία υπηρετεί. Το Οροπέδιο Λασιθίου ως ορεινή περιοχή που μειονεκτεί εξαιτίας του στρεβλού μοντέλου ανάπτυξης που κυριάρχησε στη χώρα τα τελευταία πενήντα χρόνια, αποτελεί προνομιακό χώρο για το νέο αναπτυξιακό μοντέλο που υποστηρίζει η Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό η βιολογική γεωργία αποτελεί εξαιρετικά σημαντικό στοίχημα για το μέλλον του Οροπεδίου Λασιθίου. Θεωρεί πως αποτελεί βιώσιμη εναλλακτική λύση για τις περισσότερο παραδοσιακές προσεγγίσεις της γεωργίας. Άλλωστε, η αειφορία τόσο της γεωργίας, όσο και του περιβάλλοντος αποτελεί βασικό στόχο της σημερινής κοινής γεωργικής πολιτικής της Ε.Ε. και αυτό θα αναδειχθεί τα επόμενα χρόνια».

Το Λασιθίι ιδανικό για τη βιολογική καλλιέργεια της πατάτας

Η βιολογική καλλιέργεια της πατάτας μπορεί να δώσει διέξοδο και προοπτική στους παραγωγούς του Οροπεδίου Λασιθίου, αφού η περιοχή είναι ιδανική για τη νέα μορφή καλλιέργειας, προσφέροντας καλύτερο εισόδημα στους αγρότες της περιοχής, είναι το συμπέρασμα που προέκυψε από την ημερίδα που διοργάνωσαν στις

11/10/2008 ο Δήμος Λασιθίου, ο Οργανισμός ελέγχου και πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων ΔΗΩ (Οργανισμός Ελέγχου & Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων) και η ΕΑΣ Οροπεδίου Λασιθίου με σκοπό την ενημέρωση του αγροτικού κόσμου για τις δυνατότητες ανάπτυξης της βιολογικής καλλιέργειας στην περιοχή Οροπεδίου Λασιθίου. Ο επίκουρος καθηγητής βιολογικής γεωργίας στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Δημήτρης Μπιλάλης και εθνικός εκπρόσωπος στην παγκόσμια οργάνωση για τη βιολογική καλλιέργεια στην εν λόγω ημερίδα τόνισε αφενός ότι το Λασιθί είναι ιδανικότατο για βιολογική καλλιέργεια της πατάτας και αφετέρου ότι το όφελος στον παραγωγό με σωστό βιολογικό σύστημα παραγωγής φτάνει έως και 40% παραπάνω από τη συμβατική. Ανέφερε επίσης το 80% της βιολογικής πατάτας στην Ελλάδα είναι εισαγόμενη και έρχεται από τη Γερμανία, το Βέλγιο και την Αυστρία. Αυτό συμβαίνει, ενώ οι Έλληνες αγρότες έχουν τη δυνατότητα να καλλιεργήσουν εξαιρετικής ποιότητας βιολογική πατάτα. Βρισκόμαστε σε μια περίοδο που δεν έχει καλυφθεί η ελληνική αγορά και υπάρχουν μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης της βιολογικής καλλιέργειας ειδικά στο Οροπέδιο Λασιθίου, ξεκινώντας από πειραματικές εφαρμογές που θα αναπτυχθούν με την πάροδο του χρόνου δίνοντας τη δυνατότητα για μεγάλη εξάπλωση της καλλιέργειας, τονίζει ο επίκουρος καθηγητής βιολογικής γεωργίας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Δημήτρης Μπιλάλης. Μάλιστα ο κ. Μπιλάλης εξέφρασε την εκτίμηση ότι στο Οροπέδιο είναι εφικτό πολύ σύντομα το 15 – 20% της συνολικής παραγωγής πατάτας να προέρχεται από βιολογική καλλιέργεια πατάτας.

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της βιολογικής καλλιέργειας

Η πατατο-καλλιέργεια είναι μια από τις πιο δύσκολες καλλιέργειες, με πολλούς εχθρούς και ασθένειες πάνω και κάτω από το έδαφος. Για το λόγο αυτό στη συμβατική καλλιέργεια χρησιμοποιούνται πολλά φυτοφάρμακα, που μπορεί να αφήσουν υπολείμματα στο προϊόν που καταναλώνουμε. Αντίθετα, στη βιολογική καλλιέργεια γίνονται όσο το δυνατόν λιγότερες επεμβάσεις και μόνο όταν υπάρχει κάποια ασθένεια, ενώ τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται είναι φυσικά και δεν αφήνουν επικίνδυνα υπολείμματα. Η κατανάλωση βιολογικών πατατών είναι λοιπόν πιο ασφαλής και γι' αυτό καλό είναι να τις προτιμούμε.

Η βιολογική γεωργία, σύμφωνα με τους ειδικούς, έχει πολλά πλεονεκτήματα, όπως την προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας του ανθρώπου, τη βελτίωση της γονιμότητας του εδάφους στο διηνεκές και την προστασία του από τη διάβρωση, τη μείωση των εξωτερικών εισροών και παραγωγή καλής ποιότητας προϊόντων. Εκτός όμως από αυτά έχει αρκετά και σοβαρά μειονεκτήματα, όπως μικρή παραγωγικότητα, κυρίως στα μεταβατικά στάδια της καλλιέργειας, μη ελκυστική εμφάνιση των προϊόντων, έλλειψη τεχνογνωσίας, πειραματικών δεδομένων και τεχνικής υποστήριξης, αδυναμία αντιμετώπισης ορισμένων ασθενειών σε περίπτωση επιδημίας, μη οργάνωση της αγοράς κ.ά. που αποτελούν ισχυρά εμπόδια στη διάδοσή της στη χώρα μας και αλλού.

Οι πατάτες βιολογικής καλλιέργειας έχουν πολύ πιο θετική επίδραση στον οργανισμό, καθώς οι βιομηχανοποιημένες πατάτες περιέχουν μεγάλες ποσότητες άλλων μολυσμένων λαχανικών και λιπασμάτων. Μάλιστα σχετικά τεστ που πραγματοποιήθηκαν έδειξαν ότι το 81% από τις πατάτες που ελέγχθηκαν, περιείχαν παρασιτοκτόνα, ακόμη και αφότου πλύθηκαν με άφθονο νερό και καθαρίστηκαν.

Άρχισε ήδη να καλλιεργείται στο Λασιθί η βιολογική πατάτα

Ο Διευθυντής της Ένωσης Οροπεδίου Λασιθίου (ΕΑΣ) Θεόδωρος Μουδάτσος ανακοίνωσε κατά το χαιρετισμό που έκανε στην ημερίδα που διοργάνωσαν στις 11/10/2008 ο Δήμος Λασιθίου, ο Ο.Ε.Π.Β.Π. και η ΕΑΣ Ο.Λ., ότι η ΕΑΣ Ο.Λ. ξεκινά πειραματική βιολογική καλλιέργεια για την πατάτα και τα κηπευτικά. Για το λόγο αυτό θα διαθέσει ένα κτήμα 20 στρεμμάτων, το οποίο θα χωριστεί σε μικρότερα τεμάχια, στα οποία θα γίνουν καλλιέργειες πατάτας και κηπευτικών με όλες τις δυνατές πρακτικές που εφαρμόζονται σήμερα. Οι καλλιεργητές του Οροπεδίου θα έχουν έτσι τη δυνατότητα να διαπιστώσουν από κοντά οι ίδιοι τα αποτελέσματα των καλλιεργειών και να επιλέξουν εκείνες τις εφαρμοσμένες πρακτικές που θα ταιριάζουν στην περιοχή και στα είδη που θέλουν να καλλιεργήσουν.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

ΖΕΥΓΑΣ ΣΕ ΑΛΩΝΙΣΜΑ

Το Βγάλισμο της πατάτας στον κάμπο του Λασιθίου.

**ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ – ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΠΕΤΑΝ ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΡΑΣΑΝΑΚΗΣ 1917 - 2006
Επιστρέφοντας από τον κάμπο**

Κόνδυλοι (βολβοί) πατάτας

Τεμαχισμένες πατάτες την άνοιξη, για να γίνουν σπόρος.

ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΛΑΣΙΘΙΟΥ 2009
Χωράφι με πατάτες που ποτίζονται με ψεκασμό (μπεκάκια)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

Φτάνοντας στο τέλος και συνοψίζοντας τα παραπάνω όπου αναφέραμε, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι σημαντικότεροι τομείς απασχόλησης του Αγροτικού Συνεταιρισμού αλλά και γενικότερα της περιοχής του Οροπεδίου, είναι η Γεωργία και η Κτηνοτροφία. Στις εγκαταστάσεις του Συνεταιρισμού λειτουργούν, μια πρότυπη τυροκομική μονάδα στο Καμινάκι Οροπεδίου Λασιθίου και μια μονάδα συσκευασίας και τυποποίησης πατάτας, κηπευτικών και οσπρίων στο Τζερμιάδο. Παράλληλα υποστηρίζονται τμήματα φυτοπραστατευτικής για τους αγρότες και κτηνιατρικής υποστήριξης για τους κτηνοτρόφους μέλη του. Το Οροπέδιο Λασιθίου φημίζεται για τα τυροκομικά του προϊόντα, τα οποία παρασκευάζονται στην πρότυπη τυροκομική μονάδα της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Οροπεδίου Λασιθίου, όπου οι παραγωγοί της περιοχής παραδίδουν καθημερινά το παραγόμενο γάλα. Η μονάδα επεξεργάζεται ημερησίως από 800 κιλά έως 3,5 τόνους γάλακτος, ανάλογα με την περίοδο, και παράγει τυροκομικά προϊόντα με τη διακριτική επωνυμία «ΔΙΚΤΗ».

Επίσης, από το 2008 λειτουργεί στις εγκαταστάσεις του Συνεταιρισμού, μια σύγχρονη μονάδα τυποποίησης και συσκευασίας πατάτας. Η μονάδα αυτή έχει τη δυνατότητα να τυποποιεί πατάτες σε διάφορες συσκευασίες σε πολλά διαφορετικά μεγέθη ανάλογα με τις παραγγελίες του κάθε πελάτη. Επίσης υπάρχει και μια μονάδα συσκευασίας για την διακίνηση των νωπών κηπευτικών από τους παραγωγούς-μέλη μας. Παράλληλα των παραπάνω ειδών είναι και τα όσπρια και το μέλι.

Βέβαια, το αυξημένο κόστος παραγωγής των προϊόντων οδηγεί στην κρίση της οικονομίας με προεκτάσεις – επιπτώσεις δυσμενείς. Γι' αυτό το λόγο οι αγρότες προσπαθούν για νέες μεθόδους καλλιέργειας όπως τη βιολογική καλλιέργεια της πατάτας και συμμετέχουν σε νέα επενδυτικά προγράμματα βοηθώντας τον Συνεταιρισμό να εκσυγχρονιστεί ακόμα περισσότερο.

Τέλος, καταλήγουμε στο ότι η οικονομία του Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου, όπως έχει διαμορφωθεί, στηρίζεται βασικά στην κτηνοτροφία και γεωργία και λιγότερο στον Τουρισμό (ταβέρνες, ξενώνες). Το μέλλον του Αγροτικού Συνεταιρισμού Οροπεδίου

Λασιθίου προδιαγράφεται ευοίωνο παρά τις δυσκολίες που έχει φέρει μαζί της η οικονομική κρίση και ταλανίζει τους παραγωγούς-μέλη της αλλά και γενικά την ευρύτερη περιοχή.

Ο Συνεταιρισμός έχει όλες τις προδιαγραφές που της εξασφαλίζουν ανοδική πορεία στον κλάδο. Παρ' όλα αυτά όμως, το εισόδημα των αγροτών πλήττεται κατά καιρούς είτε από τα καιρικά φαινόμενα (πλημμύρες, πάγος, χαλάζι κ.α.) είτε από τις εισαγωγές αγροτικών προϊόντων στα θέρετρα της Κρήτης από άλλα μέρη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελληνική:

- Συνέντευξη από τον Διευθυντή του Αγροτικού Συνεταιρισμού Οροπεδίου Λασιθίου Κος Μουδάτσος Θεόδωρος
- Φωτογραφικό υλικό από τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Οροπεδίου Λασιθίου
- Χρίστος Θ. Καμενίδης Συνεταιρισμοί (αρχές- οικονομική- πολιτική- οργάνωση- ανάπτυξη- νομοθεσία) δεύτερη βελτιωμένη έκδοση, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη α.ε Θεσσαλονίκη 2010.
- Ιστορικό πατάτας (ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΔΙΚΤΗ" ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 319 ΙΟΥΝΙΟΣ – ΙΟΥΛΙΟΣ 2007)
- ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΠΑΣΕΓΕΣ • ΕΤΟΣ 65ο • ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ • ΤΕΥΧΟΣ 95 • ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011 • σελ 16
- Θεόδωρος Τζωρτζάκης, «η έννοια του Συνεταιρισμού», Χρίστος Καμενίδης (επιμελητής), «Συνεταιρισμοί (αρχές-οικονομική-πολιτική-ανάπτυξη-οργάνωση-νομοθεσία)», Αδελφών Κυριακίδη α.ε, δεύτερη έκδοση βελτιωμένη, σελ 14
- Δ. Καλιτσουνάκης, «Η έννοια του Συνεταιρισμού», Χρίστος Καμενίδης (επιμελητής), «Συνεταιρισμοί (αρχές-οικονομική-πολιτική-ανάπτυξη-οργάνωση-νομοθεσία)», Αδελφών Κυριακίδη α.ε, δεύτερη έκδοση βελτιωμένη, σελ 14
- Διον. Μαυρογιάννης, «Η έννοια του Συνεταιρισμού», Χρίστος Καμενίδης (επιμελητής), «Συνεταιρισμοί (αρχές-οικονομική-πολιτική-ανάπτυξη-οργάνωση-νομοθεσία)», Αδελφών Κυριακίδη α.ε, δεύτερη έκδοση βελτιωμένη, σελ 14

Πηγές:

- Schaars Marvin A. "Cooperatives: principles and practices", A1457, University of Wisconsin-Madison, USA, 1971, p7

- 3ο Εσπερινό Επαγγελματικό Λύκειο Λάρισας, ειδική θεματική δραστηριότητα, θέμα: Το Συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα, Ειδικότητες: Υπαλλήλων Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών & Υποστήριξης Συστημάτων, Εφαρμογών και Δικτύων, Έτος 2012-2013
- ΕΛΟΓΑΚ (Ελληνικός Οργανισμός Γάλακτος και Κρέατος)

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ:

- <http://www.krassanakis.gr/oropedio.htm>
- <http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=115147>

